

Українська Греко-Католицька Церква

ЕКУМЕНІЧНА КОНЦЕПЦІЯ
Української Греко-Католицької Церкви

THE ECUMENICAL POSITION
of the Ukrainian Greek-Catholic Church

Львів - «Колесо» - 2016

УДК 227.4(477)
ББК 86.377.138
Е 45

Книжка підготовлена та видана
Богословським відділом Патріаршої курії УГКЦ
та Комісією УГКЦ сприяння єдності християн
за фінансової підтримки Фонду RENOVABIS

Е 45 Екуменічна концепція Української Греко-Католицької Церкви.
[текст] = The Ecumenical Position of the Ukrainian Greek-Catholic
Church. – Львів : Колесо, 2016. – 74 с.

ISBN 978-966-2527-41-4

Екуменічна концепція представляє бачення УГКЦ тих основоположних принципів, які характеризують її екуменічну позицію. Наведений у Концепції перелік цих засад і їхнє представлення не можна вважати вичерпними, а тому очікується, що вірні УГКЦ та інших церковних спільнот продовжать обговорення та удосконалення запропонованих шляхів до єдності.

The Ecumenical Position presents the viewpoint of the UGCC regarding the fundamental principles that characterize her ecumenical position. The overview of these principles and their presentation in the Position should not be considered exhaustive, and consequently it is expected that the faithful of the UGCC and of other religious communities will continue to discuss further ways to pursue and improve on the proposed paths towards unity.

УДК 227.4(477)
ББК 86.377.138

© Ігор Шабан, 2016
© Комісія УГКЦ у справах
сприяння єдності християн, 2016

ISBN 978-966-2527-41-4

УКРАЇНСЬКА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА
Верховний Архієпископ Києво-Галицький

Вих. ВА 15/564

ДЕКРЕТ

На славу Святої, Єдиносущної,
Животворящої і Нероздільної Тройці,
Отця, і Сина, і Святого Духа. Амінь

Отець і Глава Української Греко-Католицької Церкви
СВЯТОСЛАВ

Мир у Господі!

Сучасний стан розділення християнства можемо вважати хворобою, яку зцілить тільки Божа любов і благодать Святого Духа, а благальні слова Господа нашого Ісуса Христа, що ними Він молився — «Щоб усі були єдині: як Ти, Отче, в Мені і Я — в Тобі, щоб і вони в нас одне були, щоб світ увірував, що Ти послав Мене» (Ів. 17, 21), не можуть бути байдужими жодному з Його послідовників.

Зважаючи на важливість екуменічного руху, Синод Єпископів УГКЦ, що відбувся в м. Івано-Франківську 31 серпня — 6 вересня 2015 року Божого, висловив переконання, що єдність Христових учнів — це заповіт Христа, за здійснення якого відповідальні всі, як ієрархи, так і духовенство та миряни.

Завершуючи передбачену правом процедуру, відповідно до норми кан. 112 Кодексу канонів Східних Церков,

проголошуємо терміном на п'ять років

Екуменічну концепцію Української Греко-Католицької Церкви, затверджену Синодом Єпископів УГКЦ, що відбувся в м. Івано-Франківську 31 серпня — 6 вересня 2015 року Божого (постанова №25),

і постановляємо:

впровадити її в законну силу через два місяці від дня електронного опублікування цього законодавчого документа на офіційному веб-сайті Української Греко-Католицької Церкви (ugcc.ua) (див. кан. 15 Канонів партикулярного права УГКЦ).

Текст цього документа має бути також опублікований у «Благовіснику Верховного Архієпископа Української Греко-Католицької Церкви».

+ СВЯТОСЛАВ

о. Микола Сулима,
віце-канцлер Курії Верховного Архієпископа УГКЦ

*Дано в Києві,
при Патріаршому соборі Воскресіння Христового,
у день Святих мучеників Платона та Романа,
1 грудня 2015 року Божого*

ЕКУМЕНІЧНА КОНЦЕПЦІЯ Української Греко-Католицької Церкви

■
Екуменічна концепція Української
Греко-Католицької Церкви набрала
чинності 23 лютого 2016 року

1. Зібрати воедино все людство — Божий задум щодо Церкви (з гр. Εκκλησία — «зібрання»)¹, адже, за словом св. Кирила Єрусалимського, вона «усіх скликає і разом збирає»². Церква «вже від початку світу передбачена в прообразах, в історії народу Ізраїлю та у Старому Союзі подиву гідно підготована, в останні часи заснована, вилиттям Духа явлена, і досягне славне звершення в кінці віків», коли «усіх праведників — від Адама, “від праведника Авеля аж до останнього вибраного” — буде зібрано в Бога Отця у Вселенській Церкві»³.
2. Нинішні поділи між християнами, які сталися «деколи не без вини людей з обох сторін»⁴, є лише тимчасовою дійсністю і кровоточивою раною на церковному тілі, що його виснажує, а тому її слід залікувати. Розділення християн применшує автентичність християнського свідчення і є суттєвою перешкодою на шляху проповіді Христового Євангелія. Тому св. апостол Павло закликає: «Благаю вас, брати, ім'ям Господа нашого Ісуса Христа, щоб ви всі те саме говорили; щоб не було

¹ Пор. Катехизм УГКЦ «Христос — наша Пасха», п. 280.

² Св. Кирило Єрусалимський, Огласительні Катехизи, XVIII, 24.

³ Пор. Конституція II Ватиканського Собору про Церкву «Lumen gentium», 2; «Не тільки від часів тілесної присутності Христа і Його апостолів, а від самого Авеля, першого праведника, вбитого нечестивим братом, і до самого кінця теперішнього віку Церква поширюється, здійснюючи свою мандрівку серед гонінь світу і потішень від Бога (Св. Августин, Про Боже місто, 18, 51, 2 // PL 41, 614); пор. св. Кипріян, Лист 64, 4 // PL 3, 1017; св. Іларій з Пуатьє, На Мт. 23, 6 // PL 9, 1047; св. Кирило Александрійський, Пояснення на книгу Буття 2, 10 // PG 69, 110A; Св. Григорій Великий, Гомілії на Євангелія, 19, 1 // PL 76, 1154B; св. Августин. Проповіді 341, 9, 11 // PL 39, 1499; св. Йоан Дамаскин, Проти іконоборців, 11 // PG 96, 1357.

⁴ Декрет II Ватиканського Собору про єкуменізм «Unitatis Redintegratio», 3.

розколів поміж вами, але щоб були поєднані в однім розумінні й в одній думці» (1 Кор. 1, 10). А св. Ігнатій Антіохійський перестерігає: «Де розділення і гнів, там Бог не перебуває»⁵.

3. Екуменізм як рух за відновлення повної єдності християн — це шлях Христової Церкви; він є не доповненням, а невід'ємною частиною сутності Церкви та її пастирської діяльності⁶. Тому УГКЦ надзвичайно відповідально ставиться до екуменічного руху.

⁵ Св. Ігнатій Богоносець, Послання до філадельфійців, 8 // PG 5, 704.

⁶ Пор. Папа Іван Павло II, Енцикліка «Ut Unum sint», 7, 20.

I. Історичні реалії

1.1. Передумови

4. Свій історичний відлік часу УГКЦ бере від Церкви стародавнього Києва або Київської митрополії Константинопольського патріархату, тобто від 988 року Божого, коли святий рівноапостольний князь Володимир прийняв християнство як офіційну релігію для всієї Русі-України. Проте своїми коріннями УГКЦ сягає далеко раніше: давньокиївські християнські автори для обґрунтування стародавності київського християнства посилаються на легендарну проповідь апостола Андрія Первозванного, на перші християнські поселення і мученицьку смерть святого Папи Климента в Криму, на місії святих рівноапостольних Кирила і Методія та на прийняття християнства древніми Київськими князями Аскольдом і Диром та княгинею Ольгою.
5. Христова Церква в Україні, відома з часів Хрещення Русі як Київська митрополія, історично виростала з візантійської традиції. Будучи складовою частиною Константинопольського патріархату, органічно поєднаною з кирило-мефодіївською спадщиною, щедро черпаючи з богословських, літургійних, канонічних і духовних джерел християнського Сходу та плекаючи власну автохтонну культуру, Київська Церква перебувала в сопричасній єдності з Церквою християнського Заходу та Петровим наступником — Папою Римським.
6. Одним із особливих вимірів еклезіального життя Київської Церкви, що мав вирішальний вплив на її ідентичність і покликання, була її відкритість як до християнського Сходу, так і до християнського Заходу. Історія береже цілу низку випадків, коли Церква Києва виразно засвідчила усвідомлення нею не-

роздільності Христового хітону. Спогад про вселенське сопричастя Церков у сукупній пам'яті Київської Церкви міг тимчасово бути призабутим (особливо коли його свідомо затирали), проте ніколи остаточно не зникав. Не вигасло в церковній пам'яті й усвідомлення глибинної єдності Церкви Володимирівського Хрещення. Її Божий народ, хоч і поділений за конфесійними ознаками, остаточно все-таки не змирився з розколом.

7. Після розколу між християнським Заходом і Сходом (1054 р.), Київська Церква рідко входила в прямі суперечки між Римом і Константинополем, часом намагаючись ініціювати або активно підтримувати зусилля, спрямовані на відновлення вселенської християнської єдності. Особливо важливою спробою досягти порозуміння на вселенському рівні був Флорентійський собор (1439 р.), в якому Київська Церква взяла діяльну участь в особі митрополита Київського і всієї Русі Исидора (1385–1463 рр.) та унійні традиції якого довгий час були для неї доволі актуальними.
8. Поряд із періодами піднесення Київська Церква переживала і кризові моменти, пов'язані з різними історичними обставинами, які спричиняли перенесення осідку Глави Київської Церкви (спочатку на Північ, а потім на Захід), втрату територій, занепад власної церковної традиції... Коли її землі потрапляли під панування сусідніх держав, де домінувала Церква латинського обряду, вплив останньої посилювався і вона розбудовувала свою паралельну церковну структуру на історичній території Київської Церкви. Це ставило виклики налагодження належних взаємовідносин між вірними Церков різних обрядів. Формування нового політичного центру — Московської держави — у поєднанні з іншими релігійно-культурними чинниками призвело до відокремлення від Київської митрополії Московської Церкви, яка спочатку проголосила свою автокефалію (1448 р.), а згодом ступила на шлях утвердження власного патріаршого статусу (1589 р.).

9. В умовах внутрішньої кризи, ослаблення Константинопольського патріаршого центру, викликів протестантської Реформації та посттридентського католицизму ієрархія Київської Церкви, намагаючись у руслі флорентійської унійної традиції виконати Христову заповідь «Щоб усі були одно» (Ів. 17, 11), прийняла рішення відновити євхаристійне сопричастя з Єпископом Рима, забезпечивши збереження традиційної східної обрядовості та власної церковної й етнокультурної самобутності⁷. Частина вірних, наполягаючи на канонічній приналежності до Константинопольського патріархату, домоглася висвячення для себе паралельної нез'єднаної з Папою Римським ієрархії (1620 р.) та офіційного визнання її окремої юрисдикції (1632 р.). На жаль, спроби об'єднати в XVII ст. з'єднану і нез'єднану частини Київської Церкви в єдиному патріархаті через низку суб'єктивних та об'єктивних причин реалізувати не вдалося і відтоді рани поділу на тілі Київської Церкви залишаються незагоєними. Драматичну історію розділеного християнства в Україні доповнила поява в XVI ст. протестантських церковних спільнот, а в останні десятиліття ще й так званих новітніх релігійних рухів.
10. Після поділів Речі Посполитої (1772, 1793, 1795 рр.) на територіях, які відійшли до Російської імперії, а згодом і в Галичині, окупованій Радянським Союзом (1939 р.), розпочалося планомірне знищення з'єднаної Київської Церкви шляхом насильного «приєднання» її вірних до російського православ'я (1839, 1871, 1946 рр.). Ідучи в руслі екуменічного діалогу⁸, УГКЦ рішуче засуджує ці й інші подібні практики «православного уніатизму».

⁷ Див. 33 артикули Берестейського єднання 1596 р. Б.

⁸ Див. Заява Змішаної міжнародної комісії з богословського діалогу між Римо-Католицькою Церквою та помісними Православними Церквами на VII Пленарній сесії, п. 12 (Баламанд, 17–24 червня 1993 р.): «Ми відхиляємо уніатизм як спосіб віднайдення єдності, бо він суперечить спільному переданню наших Церков».

11. В силу відомих історичних обставин Римський Апостольський Престол, богословську думку якого вирізняв сотеріологічний та еклезіологічний ексклюзивізм, сприймав Берестейське єднання радше в категоріях підпорядкування, аніж сопричастя. УГКЦ визнає, що, з одного боку, завдяки Берестейському єднанню їй вдалося зберегти і навіть зміцнити єдність власних церковних структур, підвищити освітні стандарти, перейняти кращі зразки європейської християнської культури; з іншого ж боку, частково з власної вини, УГКЦ сильно постраждала від латинізації, яка призвела до серйозних спотворень у розумінні ієрархами і вірними УГКЦ автентичної ідентичності та покликання своєї Церкви. Тому УГКЦ не може перекреслити⁹ результати екуменічного діалогу ХХ ст. у його негативній оцінці феномену уніатизму, як способу поєднання Церков, заснованого на хибних богословських підставах, бо свідомо того, що це ніяк не підважує її існування¹⁰.

9 Див. Лист Блаженнішого Мирослава Івана Любачівського до кардинала Едварда Ідріса Кассіді (1993 р.): «Параграф 12 [Баламандської заяви] стверджує, що «уніатизм» як форма місіонерського апостоляту є неприйнятним методом і моделлю єдності. Тут треба розрізняти метод і модель, оскільки під методом розуміються засоби об'єднання, тоді як «модель єдності» стосується вже кінцевого результату. Змінити історичні події й методи минулого неможливо, але сьогодні ми мусимо відкинути «уніатизм» як невідповідний засіб досягнення церковної єдності. Однак усе ще можливо змінити наслідки «уніатизму», тобто самі Східні Католицькі Церкви. Іншими словами, можна змінити модель. Для цього необхідні зусилля не лише східних католиків, які повинні віднайти власну богословську й духовну спадщину, до чого їх закликає II Ватиканський Собор, а й Римського Престолу, який повинен змінити канонічні відносини зі Східними Церквами, щоб вони справді могли стати прийнятною еклезіологічною моделлю для православних».

10 Див. Заява Змішаної міжнародної комісії з богословського діалогу між Римо-Католицькою Церквою та помісними Православними Церквами на VII Пленарній сесії, п. 3 («Щодо Східних Католицьких Церков, то поза сумнівом, будучи частиною католицької спільноти, вони мають право існувати і діяти для задоволення духовних потреб своїх вірних»).

12. Деякі провідні діячі УГКЦ, такі як митрополит Андрей Шептицький та патріарх Йосиф Сліпий, продовжували зберігати історичну пам'ять про живий зв'язок УГКЦ з рідною візантійською спадщиною і плекати надії на відновлення єдності помісної Київської Церкви. Ситуація кардинально змінилася в другій половині ХХ століття, коли зібрані на II Ватиканському Соборі католицькі єпископи всього світу визнали, що Католицька Церква є сопричастям помісних Церков, кожна з яких може і повинна жити згідно з власною церковною традицією, визрівати до патріархального устрою і шукати нові моделі віднови християнської єдності. УГКЦ свідомо того, що це сопричастя слід розбудовувати, випрацьовуючи таку модель міжцерковної єдності, котра була б найоптимальнішим вираженням Церкви як «зібраного Божого люду в єдності Отця, і Сина, і Святого Духа»¹¹. Цей процес передбачає зростання у свідомості того, що Вселенська Церква є іконою Пресвятої Тройці і являє власну єдність через різноманітність помісних Церков¹².

13. Епоха екуменізму, провіщена пророчим духом і діяльністю слуги Божого митрополита Андрея Шептицького, у час II Ватиканського Собору набула нової динаміки й богословсько-еклезіального підґрунтя і принесла чимало зримих плодів, серед яких: проголошення 7 грудня 1965 року Спільної декларації Католицької Церкви та Константинопольського Патріархату з нагоди зняття анафем; регулярний обмін офіційними делегаціями між Римом і Константинополем; плідне співробітництво в рамках Всесвітньої ради Церков між Радою Єпископських Конференцій Європи та Конференцією Європейських Церков; діяльність Змішаної комісії з богословського діалогу між Церквами католицького та православного

¹¹ Lumen gentium, 4.

¹² Пор. Декрет II Ватиканського Собору про Східні Церкви «*Orientalium Ecclesiarum*», 2.

сопричастя; проведення низки міжнародних і регіональних екуменічних асамблей... УГКЦ вітає та підтримує всі екуменічні ініціативи, натхненні Христовою заповіддю «Щоб усі були одно» (Ів. 17, 11) та в душі взаємного прощення і щирості.

14. Суспільно-політичні зміни, зокрема демократичні перетворення в Центрально-Східній Європі наприкінці 80-х років, зумовили позитивні зрушення в питанні релігійної свободи та вільної діяльності Церков. На жаль, тогочасний корпус міжцерковних стосунків виявився не готовим до таких змін, внаслідок чого екуменічні процеси увійшли в період сповільнення й кризи. УГКЦ сприймає останню як кризу певної фази екуменізму, а не процесу міжцерковного зближення й порозуміння взагалі. Згадана криза виявила політичний підтекст декотрих екуменічних ініціатив. Екуменічні відносини виявилися надмірно прив'язаними до геополітичного статус-кво періоду 1960–1980-х років, які окреслювали певні «сфери впливу» і які тепер, вочевидь, застаріли. Дух екуменізму виявлявся часом затьмареним ультимативними спробами зберегти те, що закономірно відходило в історію. Внаслідок цього екуменічному діалогові впродовж певного часу забракло було головного й необхідного компонента — діалогічної відкритості Церков до потреб одна одної.
15. Внаслідок розпаду Радянського Союзу Українська Греко-Католицька Церква вийшла з катакомб, а в українському православії посилилися тенденції до утвердження власної церковної помісності. В Україні відкрилися перспективи екуменічної співпраці та взаємозближення, які досі були доступні лише для тих вірних Церков-спадкоємиць Володимирового Хрещення, РКЦ і протестантських церковних спільнот, які проживали на поселеннях у «вільному світі». За час української незалежності Церкви й церковні спільноти пройшли важливий шлях порозуміння та примирення, що дозволило їм набути неоціненний досвід. І хоч у III тисячоліття українські християни ввійшли

конфесійно розділеними, цей досвід співпраці та взаємозближення дає позитивні сподівання.

16. Патріархальний рух, який набрав особливої інтенсивності у XX ст. за патріарха Йосифа Сліпого, має в Київській Церкві екуменічну природу, бо закорінений ще у спробах поєднання «Русі з Руссю» у XVII ст. за митрополитів Велямина Йосифа Рутського, Йова Борецького та Петра Могили. У 2002 р. Патріарший Собор і Синод Єпископів УГКЦ, відповідно до східнохристиянської традиції, вкотре підтримали її багатовікові змагання довершити структуру до рівня патріархату і сьогодні УГКЦ в Україні і на поселеннях продовжує утверджувати свій патріарший устрій.

1.2. Найважливіші кроки УГКЦ до міжцерковного порозуміння в новітню епоху

17. Навіть у часи переслідувань і підпільного існування в Україні УГКЦ устами Блаженнішого Мирослава Івана Любачівського підтвердила свою добру волю до примирення: «Ідучи слідами духа Христового, простягаємо нашу руку прощення, примирення і любові до російського народу і Московського Патріархату... Ми всі брати в Христі, шануймо один одного, навчимося жити разом, свідомі, що нас єднає ця сама віра нашого Спасителя»¹³. З легалізацією УГКЦ її Предстоятелі продовжили спроби відновлення християнської єдності, щоб «в атмосфері українського екуменізму могли знову засісти до діалогу Русь із Руссю і привернути християнам України таку віру, як це було за Великого князя Володимира, коли Церква була одна і неподілена, православна і католицька у повній єдності і спільності із Вселенською Церквою і з всіма помісними Церквами Сходу

¹³ Слово Блаженнішого Мирослава Івана Любачівського з нагоди 40-річчя організації «Церква в потребі» (Kirche in Not) (Рим, 6 листопада 1987 р.), п. 11 // Вісті з Риму, 22 (1987), с. 5–6.

й Заходу, зберігаючи водночас всі властивості й питоменності помісної Української Церкви»¹⁴.

18. У 90-х роках ХХ століття, коли в Україні після довгих десятиліть переслідування відновлювалася УГКЦ, група її єпископів та богословів провадила плідний, хоча й неформальний і неофіційний діалог з єпископами та богословами Константинопольської Церкви. Ці ініціативи отримали назву «Студійна група Київської Церкви» і їх метою було дослідити, як відновити повне сопричастя з матірною Константинопольською Церквою, не розриваючи наявної єдності між УГКЦ та Римським Апостольським Престолом. Члени Студійної групи Київської Церкви проводили дружні зустрічі на високому науковому рівні в різних містах світу, проте в Україні не вдалося налагодити її успішну діяльність через напружену міжконфесійну ситуацію. УГКЦ високо цінує ці та інші здобутки в єкуменічній ділянці, здійснені її вірними на поселеннях, адже вони становлять вагомий внесок у наближення того дня, коли християни «єдиним серцем і єдиними устами»¹⁵ прославлятимуть Триєдиного Господа (пор. Рим. 15,6).
19. Процес відновлення єдності між християнами, поділеними конфесійно, неможливий без примирення, яке починається від пошуків зцілення взаємних ран між християнами католицького сопричастя. Саме тому під час зустрічі в Римі напередодні Тисячоліття Хрещення Київської Русі українські та польські католицькі єпископи розпочали діалог про потребу примирення обох Церков і народів. Духовні предстоятелі наших Церков — Блаженніший Мирослав Іван Любачівський та Юзеф кардинал Глемп — разом ствердили, що «ми є довжниками супроти один одного, бо вміли ввести в життя науку, яка впливає зі святого

¹⁴ Звернення Блаженнішого Мирослава Івана Любачівського до всіх релігійних конфесій України від 8 листопада 1991 р. // Патріархат, 2 (1992), с. 3.

¹⁵ Пор. Божественна Літургія св. Івана Золотоустого, слова на Євхаристійній молитві (Анафорі).

Хрещення». Наступного року відбулися значущі історичні події: Літургія на Ясній горі за участю кардинала Юзефа Глемпа і Глави Греко-Католицької Церкви Мирослава Івана Любачівського, а також святкування Тисячоліття Хрещення Київської Русі Українською Греко-Католицькою Церквою на Ясній горі, у духовній столиці Польщі. У червні 2005 р. у Варшаві та Львові був проголошений Акт примирення між єпископатами Римо-Католицької Церкви в Польщі та Української Греко-Католицької Церкви. З цієї нагоди було підписано Спільне послання католицьких єпископів України та Польщі «Примирення між народами можливе». Чинність цього Акту було підтверджено 28 червня 2013 р. у Варшаві підписанням Спільної декларації ієрархії Української Греко-Католицької Церкви, Конференції Єпископату Польщі, Конференції Римо-Католицького Єпископату України та ієрархії Української Греко-Католицької Церкви в Польщі, укладеної на відзначення 70-ліття трагічного кровопролиття на Волині. У цій Декларації, зокрема, стверджено: «Думаючи про майбутнє, усвідомлюємо, що без єдності Церква не буде правдивою у виконанні своєї євангельської місії, а наші народи не матимуть перспективи співпраці та розвитку як у релігійній, так і в політичній сферах... Бачимо потребу спільного свідчення християн України та Польщі в Європі, яка об'єднується».

20. У своєму Пастирському зверненні «Про єдність Святих Церков», оприлюдненому 7 квітня 1994 р. Б. у Львові, Блаженніший Мирослав Іван Любачівський закликав вірних, зокрема, «стримуватись від будь-якої поведінки, яка вказувала б на брак пошани і тим розбуджувала б незгоду, а то й ненависть. У всьому повинна існувати пошана і терпимість між християнами». Тодішній Глава УГКЦ закликав як своїх «вірних, так і всіх християн уникати не тільки насильства, чи то тілесного, чи то усного характеру, але й усього, що могло б витворювати презирство супроти інших християн і стати антисвідченням».

21. У присутності св. Папи Івана Павла II під час Архиєрейської Літургії 27 червня 2001 р. у Львові Блаженніший Любомир Гузар озвучив формулу вибачення, спрямовану, зокрема, до всіх християн: «У твоїй присутності, Святіший Отче, від імені Української Греко-Католицької Церкви бажаємо просити прощення у Господа, Творця і Батька нас усіх, як також у тих, кого ми, сини і дочки цієї Церкви, в будь-який спосіб скривдили. Щоб не тяжіла над нами жаклива минувшина і не затруювала наше життя, ми радо прощаємо тим, хто в будь-який спосіб кривдив і нас».
22. У своєму Посланні з нагоди повернення осідку Предстоятеля УГКЦ до Києва «Один Божий народ у краї на Київських горах» (13 квітня 2004 р.) Блаженніший Любомир Гузар підтвердив та концептуально розвинув екуменічні погляди своїх великих попередників. Зокрема, він запропонував модель розвитку Церков на різних рівнях їхнього буття — у динаміці переходу «від юрисдикційної залежності до церковної помісності», «від нівелюючого ексклюзивізму до сучасного взаємодоповнення», «від державного підпорядкування до суспільного служіння», «від «екumenізму ультиматумів» до партнерського діалогу», «від конфесійного взаємного поборювання до першості в любові». Документ «Один Божий народ у краї на Київських горах» не залишився непоміченим. Оскільки почали надходити певні офіційні й неофіційні відгуки, то запропонована УГКЦ «інклюзивна» модель Київської Церкви мала бути виражена в конкретних еклезиальних і богословських термінах та пропозиціях. Це було зроблено у Зверненні Блаженнішого Любомира до Предстоятелів українських Православних Церков (16 квітня 2008 р.).
23. Своїми постановами Синод Єпископів УГКЦ 2011 р. підтвердив, що для УГКЦ екуменічна діяльність продовжує залишатися надзвичайно важливою. Тому ієрархи УГКЦ заохотили своїх вірних до молитви за єдність християн та до участі у спільних

молитвах з представниками інших Церков і церковних спільнот там, де це можливо, з дотриманням приписів церковного права; закликали розвивати діалог у правді й любові з представниками інших Церков і церковних спільнот; наголосили на необхідності оминати всього, що могло б образити чи завдати шкоду братам і сестрам інших конфесій¹⁶.

24. У своєму Пастирському листі «Жива парафія — місце зустрічі з живим Христом» від 2 грудня 2011 р. Блаженніший Святослав наголосив на євангельських засадах міжхристиянських стосунків: «Ми не можемо бути байдужими до того, що діти Володимирового Хрещення нині поділені й відчужені між собою. Христос на Тайній вечері молився до Отця Небесного за своїх учнів, «щоб усі були одно» (Ів. 17, 21). У світлі цих Христових слів нині бажаю щиро попросити вас усіх: молимося за єдність Церкви, молимося за поєднання усіх Церков київської традиції, а насамперед у душі Христової любові намагаймося уникати будь-яких висловів чи дій, які могли б завдати шкоди нашим братам і сестрам у Христі чи образити їх. Хоч часом ми самі стаємо об'єктами наруги і утисків, не піддаваймося спокусі відповідати злом на зло. Для нас нехай стане заповітом молитва Христа за своїх кривдників і повчання апостола народів: «Не дозволяй, щоб зло тебе перемогло, але перемагай зло добром» (Рим. 12, 21).
25. УГКЦ готова й далі нарощувати досвід порозуміння, оскільки переконана, що основною передумовою примирення є формування в душі кожного християнина щирого бажання єдності, а в суспільстві — євангельської культури порозуміння й обміну духовними дарами. Без стремління членів Церков до святості, братолюб'є не зможе набути того визначального духовного виміру, який є головною передумовою єдності.

¹⁶ Пор. Постанова 25 Синоду Єпископів УГКЦ, що відбувся у м. Куритиба (Бразилія), 5–10 вересня 2011 р. http://news.ugcc.ua/documents/postanovi_sinodu_yepiskop%D1%96v_ugkts_2011_roku_70050.html від 10.04.2011

II. Богословські підстави

2.1. Поняття екуменізму та його мета

26. Екуменізм (від грецьк. οἰκουμένη — «заселена земля», світ) — це назва руху з відновлення повної єдності всіх християн. Як такий, екуменізм змагає до зближення лише християн, тобто тих, хто вірить у Святу Тройцю, хто хрещений в ім'я Отця, Сина і Святого Духа і хто вірить у божественну й людську природу Господа, Бога і Спаса нашого Ісуса Христа. Стосунки християн із послідовниками інших релігій чи світоглядів, зокрема новітніх сект чи релігійних рухів, не є темою цієї Концепції.
27. Єдність належить до основоположних характеристик християнської спільноти апостольських часів, про що свідчать Діяння святих апостолів: «Вони постійно перебували в науці апостольській та в спільноті братерській, і в ламанні хліба та в молитвах» (2, 42); «Громада вірних мала одне серце й одну душу, і ні один не називав своїм щось із того, що кому належало, але все в них було спільне» (4, 32). Цей духовний стан першої християнської спільноти можна виразити словом «сопричастя», що вказує на єдність, згоду та співжиття.
28. «Церква, як середовище діяння Отця, Сина і Святого Духа, є іконою Пресвятої Тройці, тобто спільнотою сопричастя Бога з людьми і людей між собою»¹⁷. Тому найвищим взірцем і началом сопричасної єдності Церкви є єдність Осіб Пресвятої Тройці¹⁸. Як один Бог є у трьох Особах, так і єдність Церкви

виражається через повне та видиме сопричастя помісних Церков¹⁹, яке є кінцевою метою екуменічного руху.

29. Сопричастя помісних Церков творить соборність (католицькість) Церкви²⁰. Сопричастя — форма церковної єдності, яка передбачає кілька складових: сповідання однієї віри, спільне звершення богослужінь (особливо Євхаристії та інших святих таїнств) та братню згоду Божої сім'ї, яка диханням Святого Духа реалізується в адміністративних церковних структурах через ієрархічне управління апостолів і їхніх наступників, тобто єпископів на чолі з наступником Петра²¹ — «верховного над славними апостолами і каменя віри»²², якому Христос доручив служіння утверджувати у вірі (пор. Лк. 22, 32) й провадити у досконалій єдності (пор. Ів. 21, 15–17). Тому УГКЦ сповідує: «У кожній помісній Церкві, яка перебуває в сопричасті з іншими помісними Церквами, діє вся повнота Церкви Христової. Видимим знаком сопричастя Церков є Вселенський Архиєрей — Папа Римський, першість якого у любові та у вчительському служінні належить до спадщини віри всього християнства»²³.
30. На шляху зусиль із відновлення церковної єдності УГКЦ не окреслює конкретних форм майбутнього сопричастя. Водночас неприйнятними є форми єдності, побудованої на уніформізмі, який перекреслює різноманітність. Тому відновлення повної єдності стане можливим лише через дотримання принципу «єдність у багатоманітності», який є запорукою збереження церковної та національно-культурної ідентичності кожного. Єдність у жодному випадку не вимагає нівеляції особливостей

¹⁷ Катехизм УГКЦ «Христос — наша Пасха», п. 272.

¹⁸ Пор. Unitatis Redintegratio, 2.

¹⁹ Пор. Катехизм УГКЦ «Христос — наша Пасха», п. 272.

²⁰ Пор. там само, п. 292.

²¹ Пор. Unitatis Redintegratio, 2.

²² Пор. Литійна стихира «Вечірні свята Святих верховних Апостолів Петра і Павла».

²³ Пор. Катехизм УГКЦ «Христос — наша Пасха», п. 304.

церковної спадщини помісних Церков — богослов'я, літургії, духовності та канонічної дисципліни, за умови, що це розмаїття залишається вірним апостольському Переданню²⁴. Тому сопричастя Церков є не «поглинанням і злиттям, а зустріччю у правді й любові»²⁵.

31. Існує лише одна Вселенська Христова Церква. З триадологічної і христологічної точок зору Вселенська Церква постає сопричастям рівних за своєю гідністю помісних Церков. Вселенськість у своїй повноті проявляється в помісності й водночас збагачується нею. Разом із тим Вселенську Церкву не можна сприймати як суму чи федерацію помісних Церков; вона не є результатом їхнього сопричастя, бо онтологічно та хронологічно первинна щодо будь-якої окремо взятої помісної Церкви²⁶.

2.2. Помісність єдиної Київської Церкви та її екуменічне значення

32. «Божий Син прийняв людське тіло в конкретний історичний час та у визначеному місці. Він був сином єврейського народу, прийнявши його звичаї, культуру й ментальність. Подібно й Благовість Христа, незмінна вчора, сьогодні і завтра, у проповіді Церкви «зодягається» в ментальність і культуру різних народів. Так формуються самобутні церковні традиції, народжуються і зростають помісні Церкви»²⁷. Помісна Церква вирізняється власними джерелами християнської традиції, власним богослов'ям, духовністю та благочестям, літургійною та

канонічною спадщиною, тобто власними способами сповідання таїнства спасіння²⁸.

33. Помісність УГКЦ традиційно характеризується двома аспектами. З одного боку, маючи історичний зв'язок зі своєю Церквою-матір'ю — Церквою Константинополя, і будучи законною спадкоємицею історичної Київської митрополії, УГКЦ належить до християнського Сходу, зберігаючи і плекаючи східну духовність, богослов'я, канонічний порядок та обряд. З іншого боку, вона втішається повним сопричастям із Римським Архиєреєм та з усіма помісними Католицькими Церквами. Водночас УГКЦ усвідомлює трагічність і неприйнятність теперішнього стану нетлінного хітону Христового (пор Ів. 19. 23), який позначений поділами, розколами, відчуженістю та ворожнечами між християнами, а тому молитовно прагне євхаристійної єдності між усіма Церквами Заходу і Сходу.
34. Оскільки історично Київська Церква була відкритою до взаємин зі світовими центрами християнства, УГКЦ прагне й далі утверджувати цю відкритість. У духовну скарбницю єдності УГКЦ привносить унікальний досвід сопричастя з християнським Заходом і відкритості до християнської Європи. Вона вважає, що тенденції до відособлення спотворюють вселенську природу Церкви і є ознаками не сили, а слабкості й неповності в її місії.
35. Унікальність церковної традиції УГКЦ, або її помісність, не суперечить вселенському характерові Христової Церкви, як і воплочення Богочоловіка в конкретному часі і місці не суперечить повноті його Божественної природи. Еклезіологічне співвідношення між помісністю та вселенськістю як двома невід'ємними вимірами церковного буття також впливає

²⁴ Пор. Unitatis Redintegratio, 14–16.

²⁵ Іван Павло II, Енцикліка «Slavorum apostoli», 2 червня 1985, 27.

²⁶ Пор. Лист Конгрегації доктрини віри до єпископів Католицької Церкви про деякі аспекти Церкви як сопричастя, 28 травня 1992 р., п. 9.

²⁷ Пор. Катехизм УГКЦ «Христос — наша Пасха», п. 301.

²⁸ Пор. Патріарх Йосиф Сліпий, Звіт про Католицьку Церкву в Україні, 18 липня 1982 р.

з християнського розуміння Бога, якого Церква прославляє як у Тройці Святій єдиного.

36. Подібно як Господь наш Ісус Христос, ставши людиною, «зростав мудрістю, літами і ласкою в Бога та в людей» (Лк. 2, 52), щоб досягнути вік зрілого мужа, так і свята Церква — Його Тіло — має різні етапи свого розвитку та ступені зрілості. Традиційною формою управління Східних Церков є патріархальний устрій²⁹, а тому УГКЦ сприймає патріархат як одну з ознак своєї помісності, котру вона покликана утверджувати. Проголошення патріаршого статусу УГКЦ і змагання за його визнання, відновлення та розвиток церковних структур після періоду гоніння, душпастирське служіння та щораз інтенсивніше богословське життя, активна соборова та синодальна діяльність і повернення осідку Глави до колиски Київського християнства — міста Києва, є позитивними і виразними кроками на шляху до утвердження помісності й кращого усвідомлення всіма членами УГКЦ еклезіальної ідентичності та покликання власної Церкви. Багата традиція і джерела УГКЦ відкривають перед нею широкі перспективи щодо плекання і переосмислення власної літургійної та духовної спадщини, створення і розвитку власних богословських шкіл та напрямків, опрацювання помісного канонічного права і розвитку власних церковних структур.
37. Важливий досвід розвитку власної помісності набули і Православні Церкви-спадкоємиці Володимирового Хрещення. УГКЦ не претендує на те, щоб оцінювати, який зі шляхів здобуття помісності є правильним. При цьому УГКЦ все ж солідаризується з тими зусиллями, які спрямовані на утвердження помісності, оскільки вони об'єктивним чином наближують майбутню єдність Київської Церкви.

²⁹ Поп. *Orientalium Ecclesiarum*, 11.

38. Помісність єдиної Церкви матиме сопричасний характер, що дозволить зберегти все цінне, накопичене в сучасних Церквах київської традиції. Водночас сопричасний характер цієї помісності стане зближувальним засобом для помісних Церков різних церковних центрів. Мислити про єдність Київської Церкви означає не відмовлятися від скарбу сопричастя з різними християнськими центрами, а навпаки — збагатити здобутками цього сопричастя сукупні духовні надбання Київської Церкви. У такому разі українська християнська спільнота буде «місце зустрічі» в правді й любові великих Церков християнського світу та активним промотором віднайдення «доброго стану святих Божих Церков та з'єднання всіх». Від цього збагатяться не тільки конфесійні гілки Київської Церкви, а і її сестри — помісні Церкви Сходу і Заходу.

III. Завдання, що стоять перед УГКЦ

3.1. Шляхи наближення до бажаної єдності

39. Оскільки церковна єдність та її пошук належать до найважливіших рис природи та місії Христової Церкви, УГКЦ закликає своїх вірних — духовенство, монашество і мирян, кожного в доступний йому спосіб, посприяти сповненню Христової заповіді «Щоб усі були одно» (Ів. 17, 11).
40. Передусім це означає уникати зі збереженням принципу справедливості та істини таких слів та вчинків, які ускладнюють екуменічний рух, а також оминати все, що могло б образити чи завдати шкоди нез'єднаним християнам³⁰. Основою взаємовідносин між християнами повинна бути любов до ближніх: «З того усі спізнають, що мої ви учні, коли любов взаємну будете мати» (Ів. 13, 35). Водночас не можна обманювати себе, ніби тривалого поєднання можна досягнути шляхом замовчування і нехтування розбіжностями стосовно ключових питань, а тому діалог має бути не тільки в любові, а й у правді та щирості: «Хай буде ваше слово: Так, так; Ні, ні, — а що більше цього, те від лихого» (Мт. 5, 37).
41. Доступним кожному екуменічним обов'язком є молитва за церковну єдність, адже «навернення серця і святість життя разом з особистими і спільними молитвами за єдність християн треба вважати немовби душею всього екуменічного руху»³¹. Важливим чинником успішності подолання поділів і ворожне-

³⁰ Пор. Постанова 25 Синоду Єпископів УГКЦ, що відбувся у м. Куритиба (Бразилія), 5–10 вересня 2011 р. http://news.ugcc.ua/documents/postanovi_sinodu_yepiskop%D1%96v_ugkts_2011_roku_70050.html від 10.04.2011

³¹ Unitatis Redintegratio, 8.

чі між християнами є життя згідно з євангельськими засадами. Що більшою буде наша спільність із Триєдиним Богом, то глибшим буде наше взаємне братерство³².

42. Варто набувати повніших знань про особливості церковної спадщини нез'єднаних християн, щоб уникати і долати ті непорозуміння та упередження, які перешкоджають приязним взаємовідносинам із ними. Вивчення власної церковної традиції, особливо в духовних семінаріях, також необхідно проводити в екуменічному світлі, адже від належної підготовки душпастирів, богословів і катехитів найбільше залежать духовна освіта й виховання вірних³³.
43. Як віра без діл є мертвою (пор. Як. 2, 17), так само слабким є екуменізм, який обмежується лише проголошенням доброї волі, а не впроваджується на практиці. Тому відповідно підготовані фахівці заохочуються до фахового діалогу з представниками різних некатолицьких Церков та церковних спільнот, під час якого треба шукати шляхів порозуміння та єднання. Це своє завдання згадані фахівці повинні здійснювати з виразного благословення компетентної церковної влади та в тісній співпраці з ієрархією.
44. Дуже важливою є співпраця в таких ділянках соціальної сфери, як належне поцінування гідності людської особи, плекання миру, застосування євангельських засад у суспільно-політичному житті, розвиток наук і мистецтв у християнському дусі, протидія голоду, стихійним лихам, неграмотності, злидням, несправедливому розподілу матеріальних благ... Завдяки цьому всі християни «легко можуть навчитися того, як їм краще пізнати одне одного й більше цінувати, — і так буде прокладено шлях до єдності християн»³⁴.

³² Пор. там само, 7.

³³ Пор. там само, 10.

³⁴ Там само, 12.

3.2. Особливості пошуку повного сопричасття Церков Володимирового Хрещення

45. УГКЦ керується принципом, що спільне між різними Церквами Володимирового Хрещення затілює розбіжності між ними. У спірних питаннях можна досягти тривалого порозуміння. Для цього слід врахувати та узгоджувати інтереси кожної Церкви-учасниці процесу примирення, знаходячи такі розв'язки, які будуть для кожної Церкви прийнятними чи навіть почесними.
46. Особливості української церковної ситуації слід трактувати не як порушення єдино можливого міжцерковного порядку, а як процеси, детерміновані природним розвитком українських Церков. На зміну монопольним спробам вирішити проблему єдиної помісної Церкви в Україні на користь якоїсь однієї з конфесій має прийти об'єднання зусиль усієї християнської спільноти. Цивілізоване вирішення долі Київської Церкви може стати справжньою «лабораторією екуменізму», позбавленого ультимативності й сповненого духом співпраці та партнерства. Гармонійні, інклюзивні форми об'єднання Київської Церкви (наприклад, у формі єдиного патріархату — наскрізній історичній візії ще з XVII століття) завдяки унікальній сопричасній відкритості могли б стати шансом для центрів християнства зустрітися на його терені, щоб урешті-решт знайти нові екуменічні моделі порозуміння.
47. Українським Церквам під силу подолати травму, яку нанесли християнському почуттю силові форми об'єднання, полемічні форми богословствування та прозелітичні методи душпастирювання. Тисячолітня практика виховання вірних у душі післярозкольного греко-латинського протистояння, а також 400-літня практика такого виховання в душі післяберестейського суперництва в Україні істотно затемнили в душах українських християн ікону євангельського благочестя. На сьогодні жодна з Церков і церковних спільнот не може вважати себе

вільною від відповідальності за ці духовні втрати. Ось чому найпершим завданням українських християн є розчистити шлях до єдності через суголосне визнання згаданих втрат, спільне каяття та взаємне вибачення.

48. Нормалізація стосунків між історичними гілками Київської Церкви й формування цивілізованих державно-церковних стосунків допомогли б уникнути непотрібного витрачання сил на суперництво Церков одна з одною. Цим самим українські Церкви вагомим чином посприяли б консолідації української нації та подоланню її регіональних та ідеологічних суперечностей. До того ж згадана нормалізація міжцерковних стосунків не дозволила б вкотре перетворити Україну на поле суперництва між впливовими державами. Водночас не можна забувати, що пошук єдності між християнами не має спиратися винятково на суспільно-політичні мотиви, а бути передусім сповненням Христової заповіді «Щоб усі були одно» (Ів. 17, 11).
49. Вітаючи прагнення окремих міжнародних релігійних та українських громадсько-політичних і урядових структур сприяти подоланню міжконфесійних конфліктів в Україні, УГКЦ поряд із цим наголошує, що для досягнення міжцерковного порозуміння важливими є добровільність прийняття рішень усіма сторонами та їхня свобода від політичного, економічного чи адміністративного тиску.
50. Враховуючи історичні упущення, УГКЦ нині прагне залучити до процесу міжцерковного порозуміння якнайширші кола мирян, зокрема молоді, докладаючи зусиль до поліпшення їхнього екуменічного формування, розвитку ініціативи та налагодження різноманітних форм співпраці. Екуменізм сприяє консолідації суспільства, відродженню християнської духовності та моралі, долає руйнівні наслідки комуністичного та інших видів тоталітаризму, утверджує етичний вимір усіх проявів суспільного буття.

51. Екуменічна місія УГКЦ не обмежується лише стараннями відновити церковну єдність на локальному рівні. Як найбільша Східна Католицька Церква, котра присутня на багатьох континентах і має контакти з різними помісними Церквами та церковними спільнотами, УГКЦ готова брати активну участь у міжнародних екуменічних богословських діалогах та ділитися здобутим дотепер досвідом у цій ділянці.

3.3. Стосунки УГКЦ з іншими помісними Церквами

3.3.1. Стосунки з Римським Апостольським Престолом і Церквами католицького сопричастя

52. Церковна єдність із Вселенським Архиєреєм стала однією з фундаментальних засад ідентичності УГКЦ, яка є православною Церквою в повному й видимому сопричасті з Римським Апостольським Престолом³⁵. Для численних поколінь її вірних вона стала органічною формою еклезіального буття і природним шляхом до спасіння. Перебування УГКЦ в єдності з Римським Апостольським Престолом послужило першій великою історичною опорою, збагатило її еклезіологічний досвід, наповнило тими духовними благами, які спонукали її вірних до великої жертвовності та подвигу віри під час переслідувань. УГКЦ і далі збагачуватиме своє церковне мислення через постійний діалог та сопричастя з Римо-Католицькою Церквою. Подальші екуменічні кроки не можуть підважувати значення цієї єдності й мають розбудовуватися з її урахуванням.

53. Враховуючи особливість своєї місії як Східної Католицької Церкви, УГКЦ бажає долучитися до втілення в життя поба-

³⁵ Папа Іван Павло II, Слово до української громади (Буенос-Айрес, 10 квітня 1987 р.) // Pope John Paul II Speaks to Ukrainians: A Collection of addresses and letters of the Holy Father concerning the Ukrainian Catholic Church. Philadelphia, Ukrainian Catholic Metropolitan Archdiocese of Philadelphia, 1988, с. 33.

жань Святішого Отця Івана Павла II щодо уточнення форми виконання примату Папи Римського³⁶. УГКЦ виходить із переконання, що уточнення розуміння першості Папи відповідно до виконання ним декількох різних служінь не лише збагатить Вселенську Церкву в її нинішніх еклезіальних формах, а й матиме позитивний вплив на подальші перспективи міжхристиянського порозуміння, адже історичний досвід християнства I тисячоліття свідчить, що папське служіння було запорукою церковної єдності Сходу і Заходу.

54. Співжиття в Україні та на поселеннях УГКЦ і РКЦ, а також інших Католицьких Церков, які хоч і мають свої окремі ієрархічні та канонічні структури, свої святині та інші особливості релігійного життя, проте належать до католицького сопричастя, — це найкращий доказ того, що Христова Церква не лише пов'язана з якоюсь однією традицією чи нацією, а й може втілюватися в різні культури, яких не нівечить, а зберігає і взаємозбагачує. Свідчити про це взаємозбагачення й надалі залишиться важливою місією УГКЦ.

3.3.2. Стосунки з православними Церквами

55. У відносинах зі східними некатолицькими Церквами різних традицій УГКЦ, слідом за II Ватиканським Собором, відзначає, що до їх великих багатств належить богослов'я і літургійне життя, та визнає, що вони мають безперервне апостольське спадкоємство, дійсні таїнства, багату традицію духовного життя, а тому з ними «певне сопричастя у таїнствах (*communicatio in sacris*) у відповідних обставинах і за схваленням церковної

³⁶ Папа Іван Павло II в енцикліці «*Ut unum sint*» заявив: «Відважно молю Святого Духа подарувати нам Своє світло і просвітити ним усіх пастирів і богословів наших Церков, щоб ми разом могли знайти такі форми виконання цієї місії, через які могло б здійснюватися визнане і тими, і тими служіння любові» (п. 95).

влади є не лише можливим, а навіть рекомендується»³⁷. Проте, оскільки «сопричастя у таїнствах (*communicatio in sacris*) не слід вважати таким засобом для відновлення єдності християн, що його можна застосовувати беззастережно»³⁸, УГКЦ не допускає євхаристійного сопричастя до моменту досягнення повної єдності християн, адже спільне служіння Євхаристії є ознакою перебування в церковному сопричасті, а не інструментом його досягнення. Водночас у визначених випадках УГКЦ схвалює євхаристійну гостинність і можливість взаємного прийняття Святих Тайн мирянами³⁹.

56. УГКЦ висловлює свою готовність шукати разом із православними братами шляхи залагодження історичних непорозумінь, виходячи з того, що вона:
- а) сумує через тривалий період напружених відносин і тужить за євхаристійним сопричастям із Православними Церквами;
 - б) прагне переосмислити історію з метою зцілення ран минулого та очищення історичної пам'яті;
 - в) визнає, що майбутня концепція порозуміння повинна сприяти збагаченню ідентичності кожної з Церков.
57. Втішаючись духовними благами, що випливають із єдності з Римським Апостольським Престолом, УГКЦ разом із тим сумує з приводу втрати євхаристійного спілкування з Церквою-матір'ю історичної Київської Церкви — Церквою Константинополя. Відновлення такої єдності без втрати єдності з Єпископом «Старого» Рима залишається бажаною перспек-

³⁷ Пор. Unitatis Redintegratio, 15.

³⁸ Там само, 8.

³⁹ Див. ККСЦ, кан. 671; КПП, кан. 80; Папська рада для сприяння християнської єдності, Довідник застосування принципів і норм екуменізму (1993), п. 122–136.

тивою для УГКЦ. Цим буде відроджена давня традиція Київської Церкви, що була в єдності і зі «Старим», і з «Новим» Римом.

58. Усвідомлюючи, що стосунки з Російською Православною Церквою (РПЦ) суттєво впливають на стан християнського миру на Сході Європи та міжцерковних відносин у християнському світі загалом, УГКЦ і надалі докладатиме зусиль до досягнення історичного примирення, будучи, утім, свідомою, що успіх цих зусиль залежатиме від доброї волі обох сторін. Незважаючи на те, що стосунки УГКЦ і РПЦ позначені значним історичним обтяженням, наслідки якого відчуються й до сьогодні, зокрема насильним приєднанням вірних УГКЦ до РПЦ, наприклад у 1839, 1871 і 1946 рр., УГКЦ переконана, що зцілити рани минулого й досягти примирення можна шляхом:
- а) недвозначного визнання історичних кривд і помилок, що дозволило б зняти психологічний тягар століть і «полишити історію Богові»;
 - б) щирого каяття, яке включає в себе взаємопрощення, що вивільнило б духовні скарби обох Церков з полону постійного переживання історичного болю;
 - в) уникання недружніх дій і висловів, що могли б спричинити або поглибити взаємне упередження й недовіру;
 - г) пошуку площин довіри і співпраці як на рівні міжцерковних стосунків, так і на рівні душпастирської опіки над вірними Московського патріархату в Україні та вірними УГКЦ у Росії.
59. УГКЦ із жалем визнає, що її стосунки з українським православ'ям також обтяжені історичними й новітніми непорозуміннями, які негативно позначаються на здійсненні усіма Церквами своєї місії. Будучи переконаною, що євангельський імператив любові й примирення є тією спонукою, яка діє в

Церквах, незалежно від пережитих ними страждань та відчуття завданої їм кривди, УГКЦ і далі сприятиме подоланню історичних непорозумінь, упереджень і стереотипів.

Стосовно українського православ'я УГКЦ:

- а) не бере на себе повноважень оцінювати справедливість спроб нині існуючих Православних Церков репрезентувати собою православ'я в Україні;
- б) виходить із засади, що ці Православні Церкви в Україні є спадкоємицями Київської Церкви Володимирівського Хрещення;
- в) не вважає нинішні поділи в православ'ї в Україні бажаними чи узаконеними, а навпаки, вітатиме будь-які кроки до всеправославного примирення в Україні та об'єднання нинішніх гілок православ'я в одну Православну Церкву, будучи переконаною, що таке примирення та об'єднання стануть важливим кроком на дорозі відновлення повної єдності Київської Церкви та важливими чинниками на шляху духовного відродження;
- г) не претендує на те, щоб займати визначену позицію щодо конкретного часу та шляхів здобуття автокефалії українського православ'я, вважаючи вирішення цього питання предметом виняткової компетенції Православних Церков;
- г) з урахуванням позиції невтручання у внутрішньоправославні непорозуміння УГКЦ у своїх міжцерковних відносинах намагатиметься підтримувати контакти та провадити діалог з усіма юрисдикціями.

3.3.3. Стосунки з дохалкидонськими Церквами

60. УГКЦ не мала значних непорозумінь чи конфліктів із древніми Східними Церквами, які після Ефеського (431 р.)

та Халкидонського Соборів (451 р.) залишилися поза сопричастям із Римською та Константинопольською Церквами. Завдяки богословському діалогу в ХХ ст. було з'ясовано, що у IV–V ст. христологічні конфлікти на вселенському рівні були зумовлені не розбіжністю віровчення, а радше відмінністю термінології та культури. Екуменічні контакти покращили взаєморозуміння між католицькими та дохалкидонськими Церквами. Сьогодні завдяки феномену міграції відносини між вірними УГКЦ і цих Церков стають щораз інтенсивнішими. Ідучи в руслі загальнокатолицької екуменічної позиції, УГКЦ підтверджує дійсність їхніх святих таїнств і визнає, що вони мають безперервне апостольське спадкоємство, багату традицію духовного та літургійного життя, але водночас жалкує через те, що все ще залишаються нез'ясованими певні розбіжності, які перешкоджають відновленню повного сопричастя з цими східними некатолицькими Церквами.

3.3.4. Стосунки з протестантськими церковними спільнотами

61. Церковні спільноти, що виникли внаслідок Реформації, мають значні відмінності з Церквами католицького і православного сопричастя. Ці відмінності стосуються питань про Церкву, про співвідношення між Євангелієм та Церквою, Святим Писанням і Переданням, про таїнства та священниче служіння, а також зачіпають етичні й моральні питання. Водночас УГКЦ виходить із того, що основними елементами, які уможливають пошук християнської єдності з протестантськими церковними спільнотами, є їхня віра в Ісуса Христа, Богочоловіка, як єдиного посередника між Богом і людьми, а також глибока пошана до Святого Письма та Хрещення⁴⁰.

⁴⁰ Поп. Unitatis Redintegratio, 19–23.

62. УГКЦ визнає, що нинішній рівень її контактів і співпраці з протестантськими церковними спільнотами не може вважатися достатнім чи задовільним. Внаслідок тривалого періоду переслідувань із боку держави та браку безпосереднього діалогу стосунки УГКЦ із протестантськими церковними спільнотами також були обтяжені взаємними докорами та недовірою. УГКЦ вважає, що основою взаємного порозуміння можуть слугувати взаємне подолання ізоляціоністських тенденцій, уникнення недоброзичливості й актів прозелітизму.
63. УГКЦ високо цінує солідарність, виявлену протестантськими церковними спільнотами України у сфері служіння українському суспільству, захисту релігійної свободи та рівноправності всіх релігійних організацій перед законом. Плідним є партнерство в обстоюванні Богом даної гідності людини та у вивченні Біблії. Подальша співпраця в цих та інших ділянках соціального служіння дозволить закріпити позитивну динаміку розвитку двосторонніх стосунків.
64. УГКЦ вважає необхідним поживлення діалогу з протестантськими церковними спільнотами щодо розбіжностей у тлумаченні певних догматичних питань, таких як таїнств Хрещення, Священства і Євхаристії, євангелізаційної місії Церкви тощо.

Прикінцеві міркування

65. Таким є бачення з боку Української Греко-Католицької Церкви тих основоположних принципів, які характеризують її екуменічну позицію. Наведений перелік цих засад і їхнє представлення не можна вважати вичерпними, а тому ми закликаємо вірних нашої Церкви і людей доброї волі інших Церков та церковних спільнот працювати над подальшим удосконаленням шляхів до єдності. Схильність людей до зневіри в можливість такої єдності ми пропонуємо замінити на відроджену віру в Бога й у святість того вибору, який зробили наші предки далекого 988 року Божого. На нашу думку, шлях до відродження цієї віри лежить, зокрема, через відродження єдиної Київської Церкви в єдиному патріархаті в сопричасті з Єпископом Рима та з іншими помісними Церквами. Натхненна прикладом святих страстотерпців Бориса і Гліба, Церква очистить свою пам'ять від болю історичних кривд і загоїть глибокі рани розколів. Обітницею того, що це високе завдання можливе і досяжне в краї на Київських горах, є слова Всевишнього, сказані Ним за подібних обставин пророкові Єзекиїлу: «І зроблю їх за один народ у краї на Ізраїлевих горах... і не будуть уже двома народами, і не будуть уже поділені на двоє царств... І будуть вони мені народом, а Я буду їм Богом!» (Єз. 37, 21–23).

THE ECUMENICAL POSITION of the Ukrainian Greek-Catholic Church

The Ecumenical Position of the
Ukrainian Greek-Catholic Church
came into effect on
February 23, 2016

Introduction

1. God’s plan for the Church (from Greek Εκκλησία — “assembly”), is to gather together all of humanity¹, since according to St. Cyril of Jerusalem “she calls forth and assembles together all men”². “Already from the beginning of the world the foreshadowing of the Church took place. It was prepared in a remarkable way throughout the history of the people of Israel and by means of the Old Covenant. In the present era of time the Church was constituted and, by the outpouring of the Spirit, was made manifest. At the end of time it will gloriously achieve completion”, when “all the just, from Adam and from Abel, the just one, to the last of the elect, will be gathered together with the Father in the universal Church.”³
2. Present-day divisions between Christians “for which, often enough, men of both sides were to blame”⁴ are just a temporary reality and a bleeding wound on the body of the Church, by which she is debilitated and therefore must be healed. The division of Christians diminishes the authenticity of Christian witness and is

¹ Cf. UGCC Catechism *Christ our Pascha*, para. 280.

² St. Cyril of Jerusalem, *Catechetical Lectures*, 18, 24.

³ Cf. Constitution of the 2nd Vatican Council on the Church *Lumen gentium*, 2; “not only from the time of the bodily presence of Christ and His apostles, but even from that of Abel, whom first his wicked brother slew because he was righteous, and thenceforth even to the end of this world, the Church has gone forward on pilgrimage amid the persecutions of the world and the consolations of God”. (St. Augustine *The City of God*, 18, 51,2 // PL 41, 614); cf. St. Cyprian *Letters*, 64, 4 // PL 3, 1017; St. Hilary of Poitiers *Commentary on St. Matthew*, 23,6 // PL 9, 1047; St. Cyril of Alexandria *Commentaries on Genesis*, 2, 10 // PG 109, 110A; St. Gregory the Great *Forty Gospel Homilies*, 19, 1 // PL 56, 1154B; St. Augustine *Sermons*, 341, 9, 11 // PL 39, 1499; St. John of Damascus *Apologia Against Those Who Decry Holy Images*, 11 // PG 96, 1357.

⁴ Decree of the 2nd Vatican Council on ecumenism *Unitatis Redintegratio*, 3.

a substantial obstacle to preaching the Gospel of Christ. Therefore, St. Apostle Paul pleads, “Now I beseech you, brethren, by the name of our Lord Jesus Christ, that ye all speak the same thing, and *that* there be no divisions among you; but *that* ye be perfectly joined together in the same mind and in the same judgment.” (1 Cor. 1, 10) And St. Ignatius of Antioch warns, “For where there is division and wrath, God does not dwell.”⁵

3. Ecumenism as the movement to restore full Christian unity is the way of Christ’s Church. It is not some “appendix,” but rather it is an organic part of the life and pastoral activity of the Church.⁶ Therefore, the UGCC regards the ecumenical movement with the utmost responsibility.

⁵ St. Ignatius, *Letter to the Philadelphians*, 8 // PG 5, 704.

⁶ Cf. John Paul II, *Ut Unum Sint*, 7, 20.

I. Historical Realities

1.1. Preamble

4. The history of the UGCC heralds back to the Church of early Kyiv and to the Kyivan Metropolia of the Patriarchate of Constantinople, that is, to the year 988, when St. Prince Volodymyr, Equal-to-the-Apostles, adopted Christianity as the official religion for the whole of Kyivan Rus-Ukraine. The roots of the UGCC, however, go back to a much earlier period. Early Kyivan authors, claiming antiquity for Kyivan Christianity, make reference to the legendary sermon of the Apostle Andrew the First-Called, to the first Christian settlements and martyrdom of Pope St. Clement in the Crimea, to the missions of SS. Cyril and Methodius, Equal-to-the-Apostles, and to the adoption of Christianity by the Kyivan rulers Askold, Dyr and Princess Olha.
5. The Church of Christ in Ukraine, known from the time of the Baptism of Rus’ as the Kyivan Metropolia, historically developed from the Byzantine tradition. As a constituent part of the Patriarchate of Constantinople, organically united to the legacy of SS. Cyril and Methodius, generously drawing on theological, liturgical, canonical and spiritual sources of the Christian East, and fostering its own indigenous culture, the Kyivan Church abided in communion with the Christian Church of the West and the successor to St. Peter — the Pope of Rome.
6. One of the particular aspects of Kyivan Church ecclesial life, that would have a pivotal influence upon its identity and vocation, was its openness, both to the Christian East, as well as the Christian West. History records numerous cases when the Kyivan Church clearly bore witness to its understanding of the undivided Church, as figured in the seamless robe of Christ. Remembrance of the

world-wide communion of Churches may have been temporarily lost in the collective memory of the Kyivan Church (especially when it was being deliberately obliterated), but it never completely disappeared. An awareness of the profound unity of the Church of Volodymyr's baptism remained. Its People of God, though divided in denominational terms, would ultimately prove unable to endure the situation of schism.

7. After the East-West Schism (1054) the Kyivan Church rarely entered directly into the dispute between Rome and Constantinople, occasionally attempting to initiate or actively support efforts directed towards the restoration of world-wide Christian unity. An especially important contribution towards reaching an understanding was made at the Council of Florence (1439), where the Kyivan Church played an active role in the person of Isidore, Metropolitan of Kyiv and all Rus' (1385–1463), subsequently holding to the Council's union traditions for a considerable time.
8. In addition to periods of flourishing development, the Kyivan Church also experienced moments of crisis, associated with various historical circumstances, which brought about the transfer of the see of the Head of the Kyivan Church (first to the North, then to the West), the loss of territories, the decline of its own church tradition... When its territories came under the rule of neighboring states, dominated by the Church of the Latin rite, the latter exerted its influence and built its own parallel church structure on the historical territory of the Kyivan Church. This created challenges in the realm of establishing proper relations between Churches of different rites. The formation of a new political center — the Muscovite state — along with other religious and cultural factors led to the separation of the Church of Moscow from the Metropolia of Kyiv, the former proclaiming its autocephaly in 1448, followed by the establishment of its patriarchal status (1589).
9. Under conditions of internal crisis, a weakening of the patriarchal center of Constantinople, the challenges of the Protestant

Reformation and post-Tridentine Catholicism, the hierarchy of the Kyivan Church, seeking, in the spirit of the union tradition of Florence, to fulfill Christ's commandment "That all may be one" (John 17:11), adopted a decision to restore eucharistic communion with the Bishop of Rome, ensuring the preservation of its Eastern ritual traditions, as well as its own ecclesiastical and ethno-cultural identity⁷. Part of the faithful, determined to maintain their canonical affiliation with the Patriarchate of Constantinople, succeeded in having consecrated a parallel hierarchy not in union with the Pope of Rome (1620), and received official recognition of its separate jurisdiction (1632). Unfortunately, attempts made in the 17th c. to unite both parts of the Kyivan Church into one patriarchate failed for a number of subjective and objective reasons. The wounds of division on the body of the Church of Kyiv have remained unhealed ever since. The appearance of Protestant ecclesial communities in the 16th c., as well as the so-called new religious movements during the last decades add to the dramatic history of divided Christianity in Ukraine.

10. After the partitions of Poland (1772, 1793, and 1795), on the territories annexed by the Russian empire, and subsequently in Halychyna, occupied by the Soviet Union (1939), plans to exterminate the Kyivan Church united with Rome were implemented through the "rejoining" of its faithful to Moscow Orthodoxy (1839, 1871 and 1946). Guided by ecumenical dialogue⁸, the UGCC strongly condemns these and similar practices of "Moscow uniatism."
11. In the particular historical context of the time, the Roman Apostolic See, espousing a theology of soteriological and ecclesiological

⁷ Cf. 33 articles of the Union of Brest (1596).

⁸ Cf. Statement of the Joint International Commission for Theological Dialogue between the Roman Catholic Church and Orthodox Churches, 7th Plenary session, para. 12 (Balamand, June 17–24, 1993), "... 'uniatism' can no longer be accepted either as a method to be followed nor as a model of the unity our Churches are seeking."

exclusivism, regarded the Union of Brest more in terms of subordination than that of communion. The UGCC recognizes that, on the one hand, thanks to the Union it managed to preserve and even strengthen the unity of its church structures, raise its educational standards, adopt some of the better models of European Christian culture; on the other hand, and partly of its own accord, the UGCC suffered immensely from Latinization, which led to serious distortions in the understanding of the authentic identity and vocation of the Church by its hierarchs and faithful. Therefore, the UGCC cannot disregard⁹ the results of the ecumenical dialogue of the 20th c. and its negative assessment of the phenomenon of uniatism as a means to unite Churches, founded on defective theological grounds. It also recognizes that these in no way undermine its own existence.¹⁰

12. A number of prominent figures of the UGCC such as Venerable Metropolitan Andrey (Sheptytsky) and Patriarch Josyf (Slipyj) continued to preserve the historical memory of the UGCC's living connection with its own Byzantine heritage and to foster hope for

⁹ Cf. Letter of His Beatitude Myroslav-Ivan (Lubachivsky) to Cardinal Edward Idris Cassidy (1993): "Paragraph 12 states that 'uniatism' as a form of 'missionary apostolate' is an unacceptable method and model for unity. Here a distinction between method and model should have been made, since method speaks of the means of unification, whereas «model of unity» refers to the end or result. One cannot change historical events and methods of the past, and today 'uniatism' as a means of Church union should be discarded as inappropriate. Nonetheless, it is possible to change the results of 'uniatism', the Eastern Catholic Churches themselves. In other words, it is possible to change the model. This involves not only a commitment on the part of Eastern Catholics to rediscover their own theological and spiritual heritage, as Vatican II so encourages, but also a commitment on the part of the See of Rome to change the canonical relationship between herself and the Eastern Catholic Churches, so that indeed they may become an acceptable ecclesiological model for the Orthodox."

¹⁰ Cf. Statement of the Joint International Commission for Theological Dialogue between the Roman Catholic Church and Orthodox Churches, 7th Plenary session (Balamand, June 17–24, 1993), para. 3: "Concerning the Oriental Catholic Churches, it is clear that they, as part of the Catholic Communion, have the right to exist and to act in answer to the spiritual needs of their faithful."

the restoration of unity of the self-governing Church of Kyiv. The situation changed dramatically in the second half of the 20th c., when Catholic bishops from all over the world at the Second Vatican Council recognized that the Catholic Church is a communion of self-governing Churches, each of which can and should live according to its own ecclesiastical tradition, mature to a patriarchal level, and seek new models to restore Christian unity. The UGCC recognizes that this communion must be developed by working out such a model of Christian unity that would be the best possible expression of the Church as "a People of God gathered together in the unity of the Father, the Son, and the Holy Spirit."¹¹ This process requires a growing awareness that the Universal Church is an icon of the Most Holy Trinity and manifests its own unity through the diversity of self-governing (Pomisni) Churches.¹²

13. The epoch of ecumenism, foreseen in the prophetic spirit and activity of the Venerable Servant of God Metropolitan Andrey (Sheptytsky), during the Second Vatican Council received a new dynamism and new theological-ecclesial grounding, bearing much visible fruit, among which: the Joint Declaration of the Catholic Church and Constantinople Patriarchate on the lifting of the anathemas on December 7, 1965; the regular exchange of official delegations between Rome and Constantinople; fruitful cooperation between the Council of the Bishops' Conferences of Europe and the Conference of European Churches in the framework of the World Council of Churches; the activity of the Joint Commission for Theological Dialogue Between the Catholic and Orthodox Churches; the gathering of various international and regional ecumenical assemblies... The UGCC welcomes and supports all ecumenical initiatives inspired by Christ's commandment "That all may be one" (John 17:11), and undertaken in a spirit of mutual forgiveness and sincerity.

¹¹ Constitution of the 2nd Vatican Council on the Church *Lumen gentium*, 4.

¹² Cf. Decree of the 2nd Vatican Council on the Eastern Churches *Orientalium Ecclesiarum*, 2.

14. Social and political changes, particularly the democratic transformations in Central and Eastern Europe in the late 1980s, led to positive developments in the area of religious liberty and the ability for Churches to act freely. Unfortunately, existing structures for interchurch relations proved ill-prepared for such changes and, as a result, ecumenical processes underwent a period of decline and crisis. The UGCC views the latter as a crisis of a certain *stage* of ecumenism, and not of the process of interchurch rapprochement and understanding as such. The above mentioned crisis exposed the political subtext of certain ecumenical initiatives. Ecumenical relations proved to be too closely connected to the geopolitical *status quo* of the 1960–80s, shaped, as they were, by certain “spheres of influence,” that are now, obviously, outdated. The spirit of ecumenism was at times overshadowed by insistent attempts to preserve that, which necessarily was receding into history. Thus, for a certain time ecumenical dialogue was missing its primary and indispensable component — an openness of the Churches to address each others needs.
15. As a result of the dissolution of the Soviet Union, the Ukrainian Greek-Catholic Church emerged from the catacombs, and Ukrainian Orthodoxy increasingly moved towards establishing its own self-governing status. In Ukraine perspectives opened up for ecumenical cooperation and rapprochement, something which until then was only possible for the faithful of those Churches coming from Volodymyr’s baptismal heritage, the Roman Catholic Church, and Protestant ecclesial communities that had settled in the “free world.” In the present period of Ukrainian independence Churches and ecclesial communities have undergone an important process of seeking understanding and reconciliation, enabling them to gain invaluable experience. Although Ukrainian Christians have entered the third millennium denominationally divided, this experience of cooperation and rapprochement gives positive hope.
16. The Patriarchal movement, particularly intense in the 20th c. under Patriarch Josyf (Slipyj), is in the Kyivan Church ecumenical by its nature, for it is rooted in 17th c efforts to unite “Rus’ with Rus’,” undertaken by Metropolitans Veliamyn Josyf (Rutsky), Yov (Boretsky) and Petro (Mohyla). In 2002 the Patriarchal Assembly (Sobor) and Synod of Bishops of the UGCC, in accordance with Eastern Christian tradition, once again supported its centuries-old efforts to see its structure completed at the level of Patriarchate, and today in Ukraine and abroad efforts to establish the patriarchal order of the UGCC continue.
- 1.2. *The most important steps of the UGCC towards reaching interchurch understanding in the contemporary epoch***
17. Even in the period of persecution and catacomb existence the UGCC confirmed its openness to reconciliation through the voice of His Beatitude Myroslav-Ivan (Lubachivsky): “Following Christ’s spirit, we extend our hand of forgiveness, reconciliation, and love to the Russian nation and the Moscow Patriarchate... We are all brothers in Christ. Let us respect one another, let us learn to live together, conscious of the fact that we are united by the same faith of our Savior”.¹³ After the legalization of the UGCC its primates continued the efforts to restore Christian unity in order that “in an atmosphere of Ukrainian ecumenism Rus’ with Rus’ might again sit down to dialogue and restore to Christians of Ukraine the faith they had during the reign of Great Prince Volodymyr, when the Church was one and undivided, Orthodox and Catholic in full unity and communion with the Catholic Church and all the self-governing Churches of the East and West, preserving, at the same

¹³ Address of His Beatitude Myroslav Ivan (Lubachivsky) on the 40th Anniversary of Aid to the Church in Need (Rome, November 6, 1987) in *Visti z Rymu*, 22 (1987), p. 5–6.

time, all the characteristics and specificity of the self-governing Ukrainian Church.”¹⁴

18. In the 1990’s, when in Ukraine after many decades of persecution the UGCC was restored, a group of bishops and theologians led a fruitful, albeit informal and unofficial dialogue with bishops and theologians of the Church of Constantinople. This initiative came to be called “The Kyivan Church Study Group” and its goal was to explore the restoration of full communion with the mother Church of Constantinople without severing ties between the UGCC and the Roman Apostolic See. The members of the Kyivan Church Study Group held amicable encounters on a high academic level in different cities of the world, however it never managed to transfer its activity to Ukraine due to interconfessional tensions. The UGCC holds in high regard these and other initiatives pursued by its faithful abroad in the ecumenical sphere, for they represent an important contribution towards bringing ever closer the day, when Christians “with one voice and one heart”¹⁵ will praise the One Triune God.
19. The process of restoring unity between denominationally divided Christians is not possible without reconciliation, beginning with finding ways to heal shared wounds between Christians within the Catholic communion. For this reason, during a meeting in Rome in preparation for the Millennium of the Baptism of Kyivan Rus’, Ukrainian and Polish Catholic bishops initiated a dialogue on the need for reconciliation between the two Churches and nations. The spiritual leaders of our Churches — His Beatitude Myroslav-Ivan (Lubachivsky) and Jozef Cardinal Glemp together stated: “we each have a debt before the other, for we were unable to bring to life the teaching, which flows from holy Baptism.” The following year historically significant events were held: a Divine Liturgy in

¹⁴ Address of His Beatitude Myroslav-Ivan (Lubachivsky) to all religious denominations of Ukraine (November 8, 1991), in *Patriarchate*, 2 (1992), p. 3.

¹⁵ Cf. Divine Liturgy of St. John Chrysostom, closing doxology for anaphora (reference to Rom 15:6).

Jasna Góra, with the participation of Jozef Cardinal Glemp and the Head of the Greek-Catholic Church Myroslav-Ivan (Lubachivsky), and also in Jasna Góra, the spiritual capital of Poland, celebrations to mark the Millennium of the Baptism of Kyivan Rus’ by the Ukrainian Greek-Catholic Church. In June 2005 in Warsaw and Lviv an Act of Reconciliation was proclaimed between the episcopates of the Roman Catholic Church in Poland and the Ukrainian Greek-Catholic Church. On this occasion the Catholic bishops of Ukraine and Poland issued a joint pastoral letter: “Reconciliation between nations is possible.” The effectiveness of this Act was confirmed in Warsaw on June 28, 2013, when hierarchs of the Ukrainian Greek-Catholic Church of Ukraine, the Bishops’ Conference of Poland, the Roman-Catholic Bishops’ Conference of Ukraine, and the Ukrainian Greek-Catholic Church in Poland signed a joint Declaration to mark the 70th anniversary of the tragic bloodshed in Volyn. This Declaration, in particular, states: “Thinking about the future, we realize that without unity the Church will not be truly capable of carrying its evangelical mission, and our nations will not have any perspectives for cooperation and development in both religious and political spheres. ... We see a need for joint witnessing by Christians of Ukraine, Poland and Europe, which is being united.”

20. In his Pastoral Address “On the Unity of the Holy Churches”, promulgated on April 7, 1994 in Lviv, His Beatitude Myroslav Ivan (Lubachivsky) appealed to the faithful, in particular “to avoid carefully any behavior which might foment disrespect, division, and hatred. Among Christians there must always be mutual respect and tolerance.” The then-Head of the UGCC exhorted both his “own flock and all Christians to avoid not only violence, be that physical or verbal, but also all that could lead to contempt for other Christians and to a counter-witness.”
21. In the presence of the Pope Saint John Paul II during a Hierarchical Liturgy on June 27, 2001 in Lviv, His Beatitude Lubomyr (Husar)

delivered words of forgiveness addressed, in particular, to all Christians, “In Your presence, Holy Father, on behalf of the Ukrainian Greek-Catholic Church we want to ask forgiveness from the Lord, Creator and Father of us all, as well as from those whom we, the sons and daughters of this Church, may have hurt in any way. That the horrific past not weigh heavily on us and poison our life, we gladly forgive those who have hurt us in any way.”

22. In his Pastoral Letter to mark the return of the see of the Head of the UGCC to Kyiv “One People of God in the Land on the Hills of Kyiv” (April 13, 2004), His Beatitude Lubomyr (Husar) confirmed and further conceptualized the ecumenical views of his great predecessors. In particular, he proposed for the Churches a model of development on different levels of their existence: in the dynamics of transition “from jurisdictional dependence to ecclesial self-governance”, “from equalizing exclusivism to communion-based complementarity”, “from state subjection to social ministry”, “from an ‘ecumenism of ultimatums’ to partnership dialogue”, “from mutual denominational confrontation to a primacy of love.” The document “One People of God in the Land on the Hills of Kyiv” was not left unnoticed. Given that it generated many official and unofficial responses, the “inclusive” model of the Kyivan Church proposed by the UGCC needed to be expressed in concrete ecclesial and theological terms and proposals. This was accomplished in the Address of His Beatitude Lubomyr to the Heads of the Ukrainian Orthodox Churches (April 16, 2008).
23. In its resolutions, the Synod of Bishops of the UGCC in 2011 confirmed that ecumenical activity continues to be of primary importance for the UGCC. Thus, the hierarchs of the UGCC encouraged their faithful to pray for the unity of Christians and to participate, where it is possible, in joint prayers together with representatives of other Churches and ecclesial communities, adhering to the norms of canon law. They also called for the development of dialogue, in truth and love, with representatives of other Churches

and ecclesial communities; and stressed the necessity to avoid anything that could offend or bring harm to brothers and sisters of other denominations.¹⁶

24. In his Pastoral Letter “The Vibrant Parish — a Place to Encounter the Living Christ”, dated December 2, 2011 His Beatitude Sviatoslav Shevchuk laid emphasis on the evangelical foundations of inter-Christian relationships: “We cannot be indifferent to the fact that the descendants of the Baptism under St. Volodymyr today are divided and estranged from one another. At the Last Supper, Christ prayed to His Heavenly Father for His disciples, ‘that all may be one’ (John 17:21). Bearing in mind these words of Christ, I sincerely ask you all today — let us pray for the unity of the Church, let us pray for the restoration of unity of all the churches of the Kyivan tradition. And above all, in the spirit of the love of Christ, let us make every effort to avoid any words or actions which could damage our brothers and sisters in Christ or offend them. Even though at times we may be subjected to mockery and pressure, let us not give in to the temptation to respond to evil with evil. May Christ’s prayer for his wrong-doers and the teaching of the Apostle of the Nations become a testament for us: ‘Do not be overcome by evil, but overcome evil with good’ (Romans 12:21).”
25. The UGCC is ready to further broaden her experience of pursuing mutual understanding, since she is convinced that the fundamental precondition for reconciliation is the formation of a sincere desire for unity in the soul of each Christian, and the formation of an evangelical culture of mutual understanding and of exchanging God’s gifts. Without the pursuit of sanctity in the Church by its members, ecumenisms cannot acquire that decisive spiritual dimension, which is the main precondition of unity.

¹⁶ Cf. The 25th Decree of the Synod of Bishops of the UGCC, convened in Curitiba (Brazil), September 5–10, 2011, http://news.ugcc.ua/documents/postanovi_sinodu_yepiskop%D1%96v_ugkts_2011_roku_70050.html, 10.04.2011.

II. Theological foundations

2.1. The notion of ecumenism and its purpose

26. Ecumenism (from the Greek *οἰκουμένη*, which means “the whole inhabited world”) is the movement towards restoration of full unity among all Christians. Ecumenism, as such, strives for the reunion only of Christians, that is, of those who believe in the Holy Trinity, who are baptized in the name of the Father, the Son, and the Holy Spirit, and who believe in the divine and human nature of our Lord, God and Savior, Jesus Christ. Relations of Christians with followers of other religions or worldviews, in particular new sects or religious movements, are not the subject matter of the present document.
27. Unity belongs to the fundamental characteristics of the Christian community of apostolic times, as the Acts of the Apostles bear witness: “And they continued steadfastly in the apostles’ doctrine and fellowship, and in breaking of bread, and in prayers.” (2:42); “Now the multitude of those who believed were of one heart and one soul; neither did anyone say that any of the things he possessed was his own, but they had all things in common.” (4:32). This spiritual state of the first Christian community can be expressed by the word “communion,” which denotes unity, accord, and common life.
28. “The Church, as the place where Father, Son, and Holy Spirit act, is an icon of the Most Holy Trinity, that is, a community where human beings can commune with God and with each other.”¹⁷ Therefore, the highest exemplar and source for the Church’s unity

¹⁷ UGCC Catechism *Christ our Pascha*, para. 272.

in communion is the unity of the Three Persons of the Most Holy Trinity.¹⁸ As the one God is in three Persons, so the unity of the Church exists in the full and visible communion of self-governing Churches,¹⁹ which is the ultimate goal of the ecumenical movement.

29. The communion of self-governing Churches creates the catholicity of the Church.²⁰ Communion is a form of ecclesial unity, which foresees several elements: a profession of one faith, common liturgical celebration (especially the Eucharist and other Holy Mysteries) and the brotherly accord of God’s family, which by the breath of the Holy Spirit is realized in administrative ecclesial structures through the hierarchical governance of the apostles and their successors, that is, the bishops led by the successor of Peter,²¹ “the chief of the glorious apostles and rock of faith,”²² whom Christ entrusted with the ministry of strengthening the others in faith (cf. Luke 22:32) and leading them in perfect unity (cf. John 21:15–17). Therefore, the UGCC professes, “In every self-governing Church (Pomisna) which abides in communion with other self-governing Churches is found the fullness of Christ’s Church. A visible sign of communion between the Churches is the Universal Pontiff — the Pope of Rome, whose supremacy in love and in the ministry to teach belongs to the patrimony of all Christianity.”²³
30. In its ongoing efforts to restore church unity, the UGCC does not specify concrete forms for future communion. Consequently, forms of unity, built on a uniformity that denies diversity, are unacceptable. Hence, restoration of full unity will become possible

¹⁸ Cf. Decree of the 2nd Vatican Council on ecumenism *Unitatis Redintegratio*, 2.

¹⁹ Cf. UGCC Catechism *Christ our Pascha*, para. 272.

²⁰ Cf. UGCC Catechism *Christ our Pascha*, para. 292.

²¹ Cf. Decree of the 2nd Vatican Council on ecumenism *Unitatis Redintegratio*, 2.

²² Feast of Ss. Peter and Paul, Stichera of Lytia.

²³ Cf. UGCC Catechism *Christ our Pascha*, para. 304.

only if due regard is given to the principle of “unity in diversity”, in order to guarantee the preservation of ecclesial and national-cultural identity for all. Unity can never require the nullification of a self-governing Church’s specific features — theology, liturgy, spirituality and canonical discipline, provided that this diversity remains faithful to the apostolic Tradition.²⁴ Thus, the communion of Churches is “neither absorption nor fusion but a meeting in truth and love.”²⁵

31. It is only one Universal Church of Christ. From Trinitarian and Christological points of view, the Universal Church is a communion of self-governing Churches, equal in dignity. The fullness of Catholicity is manifested through self-governance and at the same time is enriched by it. At the same time, the Universal Church cannot be viewed as a sum or federation of self-governing Churches; she is not the result of their communion, for ontologically and chronologically she holds primacy over any given self-governing Church.²⁶

2.2. The Self-governance of the one Kyivan Church and her ecumenical significance

32. “The Son of God took on human flesh in a specific historical time and a concrete place. He was a son of the Jewish nation, accepting their customs, culture, and mentality. Similarly, the Gospel of Christ—the same yesterday, today, and tomorrow — is “clothed” in the preaching of the Church with the mentality and culture of various nations. In this way, distinctive church traditions are

²⁴ Cf. Decree of the 2nd Vatican Council on ecumenism *Unitatis Redintegratio*, 14–16.

²⁵ John Paul II, Encyclical *Slavorum apostolic*, (June 2, 1985), 27.

²⁶ Cf. Letter of the Congregation for the Doctrine of the Faith to the bishops of the Catholic Church *Some Aspects of the Church Understood as Communion*, para. 9 (28.05.1992).

formed, and self-governing Churches are born and grow.”²⁷ A self-governing Church is distinguished by its own sources of Christian tradition, its own theology, its spirituality and piety, its liturgical and canonical heritage, that is, its own manner of professing the mystery of salvation.²⁸

33. The Self-governance (Pomistnist) of the UGCC is traditionally characterized by two aspects. On the one hand, having a historical connection with her Mother Church — the Church of Constantinople — and being a lawful heir to the historical Kyivan Metropolia, the UGCC belongs to the Christian East, preserving and fostering Eastern spirituality, theology, canonical order and rite. On the other hand, she enjoys full communion with the Church of Rome and with all the self-governing Catholic Churches. At the same time, the UGCC recognizes the current tragic and unacceptable condition of Christ’s incorruptible garment (cf. John 19:23), marked by divisions, schisms, alienation and hostility among Christians, which is why she prayerfully longs for Eucharistic unity between all the Churches of the West and the East.
34. Since historically the Kyivan Church had been open to relations with the world centers of Christianity, the UGCC seeks to further promote this openness. The UGCC brings into the spiritual treasury of unity its unique experience of communion with the Christian West and openness to Christian Europe. It believes that tendencies towards separation distort the universal nature of the Church and are signs not of strength, but of weakness and deficiency in the fulfillment of her mission.
35. The uniqueness of the ecclesial tradition of the UGCC, or its self-governance, does not contradict the universal character of the Christ’s Church, in the same way that the incarnation of Christ in

²⁷ Cf. UGCC Catechism *Christ our Pascha*, para. 301.

²⁸ Cf. Patriarch Josyf (Slipyj), *Report on the Catholic Church in Ukraine* (July 18, 1982).

a specific time and place in history does not contradict the fullness of His Divine nature. The ecclesiological correlation between self-governance and universality as two indispensable dimensions of church existence also derives from a Christian understanding of God, whom the Church glorifies as One God in the Holy Trinity.

36. Like Jesus Christ, the Son of God who became a human being, “increased in wisdom and stature, and in favour with God and man” (Luke 2:52) in order to reach the age of a mature man, so does the holy Church — His Body — have different stages of development and maturity. As the traditional form of governance in the Eastern Churches is that of a patriarchal structure,²⁹ the UGCC sees the patriarchate to be one of the signs of its self-governance, which it is called upon to develop. Proclamation of the patriarchal status of the UGCC and efforts to have it recognized, the restoration and development of her church structures following the period of persecution, pastoral ministry and an ever more vibrant theological life, increased conciliar and synodal activity, and the return of the see of her Head to the cradle of Kyivan Christianity, the city of Kyiv, are positive and distinct steps on the road to establish her self-governance and to help all members of the UGCC better understand the ecclesial identity and vocation of their Church. The rich traditions and sources of the UGCC offer broad opportunities for her to foster and reevaluate her own liturgical and spiritual legacy, establish and develop her own theological schools and directives, formulate her particular canon law, and develop her own ecclesial structures.
37. The Orthodox Churches who are heirs to Volodymyr’s Baptism have also gained valuable experience in developing their own self-governance. It is not the place of the UGCC to judge which path of acquiring self-governance is the right one. At the same time,

²⁹ Cf. Decree of the 2nd Vatican Council on Eastern Churches *Orientalium Ecclesiarum*, 11.

the UGCC is nevertheless in solidarity with the efforts directed towards the establishment of self-governance, since they objectively bring the future unity of the Kyiv Church ever closer.

38. The self-governance of a united Kyivan Church will have a unitive character, allowing for all to retain that which is valuable within the accumulated heritage of the present-day Churches of the Kyivan tradition. At the same time, this unitive character will become a means for other self-governing Churches to come closer together. To focus on the unity of the Kyivan Church does not mean that one disregards the treasure of communion with other centers of Christianity, quite the contrary — it means to enrich this communion with the accumulated spiritual acquisitions of the Kyivan Church. Thus, the Ukrainian Christian community will be “a place of encounter” in truth and love for the great Churches of the Christian world and an active promoter for a restoration of “the well-being of God’s holy Churches and the unity of all.” Not only will the denominational branches of the Kyivan Church be enriched by this, but its Sisters, the self-governing Churches of the East and West as well.

III. Tasks that lie ahead for the UGCC

3.1. Ways to achieve desired unity

39. Since church unity and its (her) pursuit are central to the nature and mission of Christ's Church, the UGCC urges her faithful — clergy, monastics and laity — to contribute each in their own way towards fulfilling Christ's commandment: "That all may be one" (John 17: 11).
40. First of all, this means to abstain from such words and actions that could hinder the ecumenical movement, and to avoid everything that could offend or cause harm to disunited Christians, with due regard for the principle of justice and truth.³⁰ The foundation for relations between Christians should be a love for one's neighbor: "By this all will know that you are My disciples, if you have love for one another" (John 13:35). At the same time one should not deceive oneself, that it might be possible to achieve unity by ignoring or disregarding differences in key questions, for the dialogue must be undertaken not only in love, but also in truth and honesty: "But let your 'Yes' be 'Yes,' and your 'No,' 'No.' For whatever is more than these is from the evil one" (Matthew 5:37).
41. Prayer for Church unity is an ecumenical duty obliging to all, since a "change of heart and holiness of life, along with public and private prayer for the unity of Christians, should be regarded as the soul of the whole ecumenical movement."³¹ An important factor in

³⁰ Cf. The 25th Decree of the Synod of Bishops of the UGCC, convened in Curitiba (Brazil), September 5–10, 2011, http://news.ugcc.ua/documents/postanovi_sinodu_yepiskop%D1%96v_ugkts_2011_roku_70050.html (10.04.2011).

³¹ Cf. Decree of the 2nd Vatican Council on ecumenism *Unitatis Redintegratio*, 8.

successfully overcoming divisions and hostility among Christians is a life lived according to the Gospel. The more we share with the Triune God, the deeper our mutual fraternity will be.³²

42. Regarding Christians not united, it is a worthy task to gain a greater knowledge of the unique features of their ecclesial legacy in order to avoid and overcome misunderstandings and prejudices, which hinder friendly relationships with them. The study of our own ecclesial tradition, especially in seminaries, should also be undertaken in an ecumenical light, as the spiritual education and formation of the faithful greatly depends on an adequate preparation of pastors, theologians and catechists.³³
43. As faith without works is dead (cf. James 2:17), so too ecumenism will be weak, if it is limited to mere declarations of good will, not put into practice. Thus, properly prepared specialists are encouraged to engage in professional dialogue with representatives of various non-Catholic Churches and ecclesial communities, in order to explore ways of understanding and unity. These specialists should fulfill their task with a clear blessing from competent ecclesial authorities and in close cooperation with the hierarchy.
44. In the social sphere, cooperation is of primary importance in the following areas: proper respect for the dignity of the human person, promotion of peace, application of evangelical principles in social and political life, development of the sciences and art in a Christian spirit, combating hunger, natural disasters, illiteracy, poverty, unjust distribution of material goods... In these efforts all Christians can "be led to acquire a better knowledge and appreciation of one another, as so pave the way to Christian unity."³⁴

³² Cf. Decree of the 2nd Vatican Council on ecumenism *Unitatis Redintegratio*, 7.

³³ Cf. Decree of the 2nd Vatican Council on ecumenism *Unitatis Redintegratio*, 10.

³⁴ Cf. Decree of the 2nd Vatican Council on ecumenism *Unitatis Redintegratio*, 12.

3.2. Particularities in the search for full communion among the Churches of Volodymyr's baptism

45. The point of departure for the UGCC is the principle, that what is common among the Churches originating from Volodymyr's baptism overshadows the differences between them. In order to accomplish this it is important to take into account the interests of each Church participating in the process of reconciliation, finding such solutions, that each Church would find acceptable, even noble.
46. The particularities of the Ukrainian ecclesial situation should be treated not as a violation of the only possible order for interchurch relations, but as processes determined by the natural development of the Ukrainian Churches. In place of one-sided attempts to solve the problem of the One Self-governing Church in Ukraine to the advantage of one denomination, there needs to be a uniting of efforts by the entire Christian community. The search for a civilized solution regarding the fate of the Kyivan Church could become a true "laboratory of ecumenism", stripped of ultimatums and filled with a spirit of cooperation and partnership. In such a spirit of unique openness to communion, harmonious, inclusive forms of unification of the Kyivan Church (for example, in the form of a single Patriarchate — a historical vision continuously present since the 17th century) could provide an opportunity for the centers of Christianity to meet on her territory, in order to ultimately discover new ecumenical models of mutual understanding.
47. The Ukrainian Churches have enough strength to overcome the trauma inflicted by forcible forms of unification, polemic forms of theologizing, and proselytizing methods of pastoral care. In Ukraine, the thousand-year practice of educating the faithful in the spirit of post-schism Greek-Latin confrontation, as well as the 400-year practice of similar such education in the spirit of post-Brest rivalry, have significantly obscured the icon of evangelical

piety in the souls of Ukrainian Christians. At present, no Church or ecclesial community can consider itself absolved of responsibility for these spiritual losses. That is why the primary task of Ukrainian Christians is to clear the way to unity through a shared acknowledgement of the aforementioned losses, through joint repentance and mutual forgiveness.

48. A normalization of relations between the historic branches of the Kyivan Church and the formation of civilized church-state relations would help eliminate the unnecessary waste of energy directed towards rivalry between the Churches. Thus, the Ukrainian Churches would significantly contribute towards the consolidation of the Ukrainian nation and towards overcoming its regional and ideological divergencies. In addition, the above-mentioned normalization of interchurch relations would prevent Ukraine from once again becoming a zone of conflict between influential states. At the same time, we must not forget that a search for unity between Christians cannot be based solely on social and political motives. It must, primarily, be pursued in fulfillment of Christ's commandment, "That all may be one" (John 17:11).
49. While welcoming the efforts of individual international and Ukrainian religious, socio-political and governmental institutions to promote the resolution of inter-denominational conflicts in Ukraine, the UGCC emphasizes that in order to achieve an understanding between the Churches, it is important that all parties be allowed to voluntarily and freely accept decisions, without political, economic, or administrative pressure.
50. Taking into account historical omissions, the UGCC today hopes to include in the process of interchurch reconciliation the widest possible circles of the laity, in particular young people; making efforts to improve their ecumenical formation, to develop initiatives and establish various forms of cooperation. Ecumenism encourages consolidation of society, the revival of Christian spirituality and morality in order to overcome the devastating effects of Com-

munist and other types of totalitarianism, so that it will strengthen the ethical dimension of all forms of social life.

51. The ecumenical mission of the UGCC is not limited solely to efforts to restore church unity on a local level. As the largest Eastern Catholic Church, with a presence on many continents and having contacts with many different self-governing Churches and ecclesial communities, the UGCC is ready to actively participate in international ecumenical theological dialogues and share her acquired experience in this area.

3.3. Relations of the UGCC with other Self-governing Churches

3.3.1. Relations with the Roman Apostolic See and Churches of the Catholic communion

52. Church unity with the Universal Pontiff has become one of the fundamental aspects of UGCC identity, being an Orthodox Church in full and visible communion with the Roman Apostolic See.³⁵ For numerous generations of her faithful it has become an organic form of ecclesial existence and a natural path towards salvation. For the UGCC, being in unity with the Church of Rome has served as a great historical pillar; it has enriched her ecclesiological experience, has filled her with those spiritual gifts, which compelled her faithful to undertake great sacrifices and heroic deeds of faith in times of persecution. The UGCC will continue to enrich its ecclesial thinking through constant dialogue and communion with the Roman Catholic Church. Future ecumenical steps must not undermine the significance of this unity, and they should be developed giving it due consideration.

³⁵ John Paul II, *Address to the Ukrainian Community* (Buenos Aires, April 10, 1987) in *Pope John Paul II Speaks to Ukrainians: A Collection of addresses and letters of the Holy Father concerning the Ukrainian Catholic Church*, Philadelphia: Ukrainian Catholic Metropolitan Archeparchy of Philadelphia, 1988, p. 33.

53. Taking into account its special mission as an Eastern Catholic Church, the UGCC desires to participate in bringing to life the expressed hopes of Pope Saint John Paul II in clarifying the form in which Papal primacy might be exercised.³⁶ The UGCC is convinced that clarifying the understanding of Papal primacy in relation to him fulfilling several ministries, will not only enrich the Catholic Church in its present ecclesial forms, but will have a positive impact on further perspectives of inter-Christian understanding, given that the historical Christian experience of the 1st millennium bears witness to the fact, that the Papal ministry served as a guarantor for church unity between East and West.
54. Coexistence in Ukraine and abroad, between the UGCC and the RCC, as well as with other Catholic Churches, which have their own separate hierarchy and canonical structures, their sacred places and other features of religious life, but which, nevertheless, belong to the Catholic communion, is the best proof that the Church of Christ is not exclusively connected to one tradition or nation, but that she can be embodied in different cultures, without destroying, but rather preserving and mutually enriching them. To bear witness to this mutual enrichment remains an important mission of the UGCC.

3.3.2. Relations with Orthodox Churches

55. In her relations with non-Catholic Eastern Churches of different traditions, the UGCC, following the Second Vatican Council, recognizes that their great riches include theology and liturgical life, and that they have uninterrupted apostolic succession, true Sacra-

³⁶ Pope John Paul II in 1995 in his encyclical *Ut Unum sint*, para. 95, stated, "I insistently pray the Holy Spirit to shine his light upon us, enlightening all the Pastors and theologians of our Churches, that we may seek — together, of course, — the forms in which this ministry (of primacy — ed.) may accomplish a service of love recognized by all concerned."

ments, a rich tradition of spiritual life, therefore, “some worship in common (*communicatio in sacris*), given suitable circumstances and the approval of Church authority, is not only possible but to be encouraged.”³⁷ However, inasmuch as “worship in common (*communicatio in sacris*) is not to be considered as a means to be used indiscriminately for the restoration of Christian unity,”³⁸ the UGCC does not allow Eucharistic communion before the moment of achieving full Christian unity, as common celebration of the Eucharist is a sign of established ecclesial communion, and not a means to achieve it. At the same time, in specific circumstances the UGCC approves Eucharistic hospitality and the possibility for mutual reception of the Holy Mysteries by the laity.³⁹

56. The UGCC expresses her readiness to search together with Orthodox brethren for ways to resolve historical misunderstandings, on the grounds that she:
- a) grieves over the long-lasting period of strained relations and longs for Eucharistic communion with the Orthodox Churches;
 - b) seeks to rethink history in order to heal the wounds of the past and to purify historical memory;
 - c) acknowledges that a future coming to an agreement must seek to enrich the identity of each Church.
57. While she enjoys the spiritual gifts, which arise from unity with the Roman Apostolic See, the UGCC, nevertheless, grieves over the loss of Eucharistic communication with the Mother-Church of the historical Kyivan Church — the Church of Constantinople.

³⁷ Cf. Decree of the 2nd Vatican Council on ecumenism *Unitatis Redintegratio*, 15.

³⁸ *Unitatis Redintegratio*, 8

³⁹ Cf. CCEO, can. 671; Particular Law of the UGCC, can. 80; *Directory for the Application of Principles and Norms of Ecumenism*, Pontifical Council for Promoting Christian Unity, para. 122–136.

Restoration of that unity without the loss of unity with the bishop of “Old” Rome remains a desirable objective for the UGCC. Thus, the old tradition of the Kyivan Church, which was in unity with the “Old” as well as “New” Rome, would be restored.

58. Fully aware of the fact that relations with the Russian Orthodox Church (ROC) have a significant impact on conditions for Christian peace in Eastern Europe and on interchurch relationships in the Christian world in general, the UGCC will continue to make efforts to reach historical reconciliation, recognizing, at the same time, that the success of these efforts will depend upon the good will of both parties. Despite the fact that relations between the UGCC and ROC are weighed down by a considerable historical burden, the consequences of which are felt even to this day, particularly the violent reuniting of UGCC faithful to the ROC, for instance in 1839, 1871, and 1946, the UGCC believes that it is possible to heal the wounds of the past and reach reconciliation through:
- a) an unequivocal recognition of historical wrongs and mistakes, that would allow us to remove the psychological burden of centuries and “leave history to God”;
 - b) a sincere repentance, coupled with mutual forgiveness, that would liberate the spiritual treasures of both Churches from the captivity of constantly enduring historical pain;
 - c) an avoidance of unfriendly actions and expressions, that would give rise to or aggravate mutual prejudice and distrust;
 - d) a search for areas of trust and cooperation, both on the level of interchurch relations, as well as on the level of pastoral care for faithful of the Moscow patriarchate in Ukraine and faithful of the UGCC in Russia.
59. The UGCC regretfully admits that her relations with Ukrainian Orthodoxy are also burdened with historical and current misunderstandings, which have a negative impact upon the ability of all the

Churches to carry out their mission. Convinced that the Gospel's imperative of love and reconciliation is the motivation that acts in the Churches, regardless of their experience of suffering and perceptions of being wronged, the UGCC will continue to promote ways to overcome historical misunderstandings, prejudices, and stereotypes.

Regarding Ukrainian Orthodoxy, the UGCC:

- a) does not see herself as qualified to assess the claims of individual Orthodox Churches (the Ukrainian Orthodox Church of the Moscow Patriarchate, the Ukrainian Orthodox Church of the Kyiv Patriarchate and the Ukrainian Autocephalous Orthodox Church) regarding who represents Orthodoxy in Ukraine today.
- b) holds the position that these Orthodox Churches in Ukraine are heirs to the Kyivan Church, which arose from Volodymyr's Baptism.
- c) does not consider the present schisms among the Orthodox in Ukraine to be either desirable or legitimate, on the contrary, she will welcome any steps towards pan-Orthodox reconciliation in Ukraine and the unification of present-day branches of Orthodoxy into one Orthodox Church, being convinced that such reconciliation and unification will become an important step on the path to restore the full unity of the Kyivan Church, and important factors on the way to spiritual revival.
- d) does not claim to hold a defined position as to the specific time and manner in which Ukrainian Orthodoxy might achieve autocephaly, considering the resolution of this question to be the exclusive competence of the Orthodox Churches.
- e) will attempt to maintain contacts and carry on dialogue with all jurisdictions, holding to a position of noninterference into internal Orthodox misunderstandings.

3.3.3. Relationships with the Pre-Chalcedonian Churches

60. The UGCC has not had serious misunderstandings or conflicts with the ancient Eastern Churches, which following the Councils of Ephesus (431) and Chalcedon (451) fell out of communion with the Churches of Rome and Constantinople. As a result of the theological dialogue in the 20th c., an understanding was reached that the Christological conflicts experienced in the Universal Church in the 4th and 5th centuries were caused not by differences in religious doctrine, but rather by variances in terminology and culture. Ecumenical contacts have brought about improved understanding between Catholic and Pre-Chalcedonian Churches. Today, as a result of the phenomenon of migration, relations between faithful of the UGCC and of these Churches are occurring much more frequently. Following general Catholic ecumenical principles, the UGCC confirms the validity of their Holy Mysteries and acknowledges that they have uninterrupted apostolic succession, a rich tradition of spiritual and liturgical life, but at the same time she regrets that there still remain some unresolved differences, which hinder the restoration of full communion with these Eastern non-Catholic Churches.

3.3.4. Relationships with Protestant ecclesial communities

61. Ecclesial communities founded as a result of the Reformation considerably differ from the Churches of the Catholic and Orthodox communions. These differences pertain to questions regarding the Church, the correlation between the Gospel and the Church, the Holy Scripture and Tradition, the Sacraments and priestly ministry, as well as ethical and moral issues. At the same time, the UGCC recognizes that the primary element that makes possible the search for Christian unity with the Protestant ecclesial communities is their faith in Jesus Christ, God and man, as the sole media-

tor between God and humankind, as well as their deep regard for the Holy Scriptures and Baptism.⁴⁰

62. The UGCC admits that her present level of contacts and cooperation with Protestant ecclesial communities cannot be considered sufficient or satisfactory. As a result of a lengthy period of persecution by the state and a lack of direct dialogue, relations of the UGCC with Protestant ecclesial communities were also burdened by mutual reproaches and mistrust. The UGCC believes that a mutual effort to overcome isolationist tendencies, the avoidance of discourtesy and acts of proselytism can serve as a basis for mutual understanding.
63. The UGCC holds in high regard the solidarity demonstrated by the Protestant ecclesial communities of Ukraine in the service of Ukrainian society through efforts to protect religious freedom and equality among all religious organizations before the law. Partnership in promoting the God-given dignity of every human being and in studying the Bible is recognized as fruitful. Further cooperation in these and other areas of social service will help establish a positive dynamic in the development of bilateral relations.
64. The UGCC believes that it is necessary to enliven her dialogue with Protestant ecclesial communities regarding differences in explaining certain theological issues, such as, the Sacraments of Baptism, the Priesthood and the Eucharist, the evangelical mission of the Church, etc.

Cf. Decree of the 2nd Vatican Council on ecumenism *Unitatis Redintegratio*, 19–23.

Concluding remarks

65. Such is the vision of the UGCC regarding the fundamental principles, which characterize her ecumenical position. The principles listed here and their description cannot be considered exhaustive, and so we appeal to the faithful of our Church and to all people of good will in other Churches and ecclesial communities to work on further improving the paths towards unity. We propose to replace the tendency of people towards a lack of faith in the possibility of such unity with a renewed faith in God and in the holiness of the choice made by our ancestors in the distant year of God 988. We believe that the path towards the renewal of this faith lies in the revival of a Kyivan Church united in one Patriarchate, in communion with the Bishop of Rome and with other self-governing Churches. Inspired by the example of the holy passion-bearers Borys and Hlib, the Church will purify her memory from the pain of historical injustices and will heal the deep wounds of schisms. The promise that this noble task is possible and achievable in the land surrounding the hills of Kyiv, is found in the words of the Almighty, spoken in similar circumstances to the prophet Ezekiel: “And I will make them one nation in the land upon the mountains of Israel... and they shall be no more two nations, neither shall they be divided into two kingdoms any more at all... So shall they be my people, and I will be their God!” (37:22–23).

Зміст

ЕКУМЕНІЧНА КОНЦЕПЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ	
Вступ	7
I. ІСТОРИЧНІ РЕАЛІЇ.....	9
1.1. Передумови.....	9
1.2. Найважливіші кроки УГКЦ до міжцерковного порозуміння в новітню епоху	15
II. БОГОСЛОВСЬКІ ПІДСТАВИ.....	20
2.1. Поняття екуменізму та його мета	20
2.2. Помісність єдиної Київської Церкви та її екуменічне значення	22
III. ЗАВДАННЯ, ЩО СТОЯТЬ ПЕРЕД УГКЦ	26
3.1. Шляхи наближення до бажаної єдності	28
3.2. Особливості пошуку повного сопричастя Церков Володимирового Хрещення	28
3.3. Стосунки УГКЦ з іншими помісними Церквами	30
3.3.1. Стосунки з Римським Апостольським Престолом і Церквами католицького сопричастя	30
3.3.2. Стосунки з православними Церквами.....	31
3.3.3. Стосунки з дохалкидонськими (монофізитсь- кими і несторіанськими) Церквами	34
3.3.4. Стосунки з протестантськими церковними спільнотами	35
Прикінцеві міркування	37

THE ECUMENICAL POSITION OF THE UKRAINIAN GREEK-CATHOLIC CHURCH	
Introduction	41
I. HISTORICAL REALITIES	43
1.1. Preamble	43
1.2. The most important steps of the UGCC towards reaching interchurch understanding in the contemporary epoch	49
II. THEOLOGICAL FOUNDATIONS	54
2.1. The notion of ecumenism and its purpose	54
2.2. The Self-governance of the one Kyivan Church and her ecumenical significance	56
III. TASKS THAT LIE AHEAD FOR THE UGCC.....	60
3.1. Ways to achieve desired unity	60
3.2. Particularities in the search for full communion among the Churches of Volodymyr's baptism	62
3.3. Relations of the UGCC with other Self-governing Churches.....	64
3.3.1. Relations with the Roman Apostolic See and Churches of the Catholic communion	64
3.3.3. Relationships with the Pre-Chalcedonian Churches	69
3.3.4. Relationships with Protestant ecclesial communities	69
Concluding remarks	71

ЕКУМЕНІЧНА КОНЦЕПЦІЯ
Української Греко-Католицької Церкви

THE ECUMENICAL POSITION
of the Ukrainian Greek-Catholic Church

Переклад на англійську:

Ганна Косів

Літературна редакція українського тексту:

Ірина Голота

Літературна редакція англійського тексту:

о. д-р Андрій Онуферко

Художнє оформлення:

Олена Гижя

Макетування:

Уляна Горбата

Формат 60x84/16. Папір офсетний. Гарнітура CharterG.

Фіз. друк. арк. 4,75. Умовн. друк. арк. 4,42.

Наклад 1000

Видавництво «КОЛЕСО»

Видавець: Гижя Олена Ігорівна

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців

Серія ЛВ № 59 від 26.07.2010

www.kolesopublishing.com.ua